

Mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2001/02:148 Mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU. Vidare behandlar utskottet sju motioner med sammanlagt 32 motionsyrkanden som har väckts med anledning av skrivelsen, ett motionsyrkande som har väckts under den allmänna motionstiden år 2000 och ett motionsyrkande som har väckts under den allmänna motionstiden år 2001.

I skrivelsen redovisar regeringen sin syn på mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU de kommande fem åren samt behandlas övergripande frågor om bl.a. harmonisering av konsumentskyddet, tillsyn och konsumentinflytande. Därutöver behandlas i skrivelsen ett antal mer specifika sakpolitiska områden som rör konsumenternas hälsa och säkerhet, ekonomiska och rättsliga frågor samt ekologiskt hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Skrivelsen fokuserar på EU-arbetet, men mål och inriktning föreslås, när så är relevant, även att gälla i andra internationella sammanhang.

Vad som anförs i skrivelsen föranleder inga erinringar från utskottets sida och utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden skall avslås.

I betänkandet finns 11 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	8
Bakgrund.....	10
Konsumentpolitiken inom EU.....	10
Mål och inriktning för det svenska arbetet.....	11
Utskottets överväganden.....	13
Principiella frågor.....	13
Motionen.....	13
Utskottets ställningstagande.....	13
Lagstiftning.....	14
Bakgrund.....	15
Skrivelsen.....	15
Motionerna.....	16
Utskottets ställningstagande.....	16
Konsumentinflytande.....	17
Bakgrund.....	17
Skrivelsen.....	18
Motionerna.....	18
Utskottets ställningstagande.....	19
Utbildning och vägledning.....	19
Skrivelsen.....	19
Motionen.....	20
Utskottets ställningstagande.....	20
Produktsäkerhet.....	20
Bakgrund.....	20
Skrivelsen.....	21
Motionen.....	21
Utskottets ställningstagande.....	22
Standardisering.....	23
Bakgrund.....	23
Skrivelsen.....	24
Motionen.....	25
Utskottets ställningstagande.....	25
Livsmedelsfrågor.....	27
Bakgrund.....	27
Skrivelsen.....	28
Motionerna.....	29
Utskottets ställningstagande.....	30
Marknadsföring och information.....	31
Bakgrund.....	31

Skrivelsen	32
Motionerna	32
Utskottets ställningstagande	33
Konkurrens	33
Motionerna	34
Utskottets ställningstagande	34
Elektronisk handel	34
Bakgrund	35
Skrivelsen	36
Motionerna	36
Utskottets ställningstagande	37
Finansiella tjänster och hushållens skuldsättning	38
Bakgrund	38
Skrivelsen	39
Motionen	39
Utskottets ställningstagande	39
Tjänster i allmänhetens intresse	40
Bakgrund	40
Skrivelsen	40
Motionen	40
Utskottets ställningstagande	41
Alternativ tvistlösning utanför domstol	41
Bakgrund	41
Skrivelsen	43
Motionerna	43
Utskottets ställningstagande	43
Tillämplig lag i utomobligatoriska tvister	44
Bakgrund	44
Motionen	45
Utskottets ställningstagande	45
Ekologiskt hållbara konsumtions- och produktionsmönster	46
Bakgrund	46
Skrivelsen	46
Motionen	47
Utskottets ställningstagande	47
Reservationer	48
1. Principiella frågor (punkt 1)	48
2. Lagstiftning (punkt 2)	49
3. Konsumentinflytande (punkt 3)	49
4. Livsmedelsfrågor (punkt 7)	50
5. Livsmedelsfrågor (punkt 7)	51
6. Märkning (punkt 9)	51
7. Konkurrens (punkt 10)	52
8. Konkurrens (punkt 10)	53
9. Ursprungslandsprincipen (punkt 11)	53

10. Obeställd e-postreklam (punkt 12)	54
11. Tillämplig lag i utomobligatoriska tvister (punkt 17).....	54
Särskilda yttranden	56
1. Produktsäkerhet	56
2. Standardisering	56
3. Global standardisering.....	56
4. Livsmedelsfrågor.....	57
5. Marknadsföring och information.....	57
Bilaga Förteckning över behandlade förslag	58
Skrivelsen	58
Följdmotioner	58
Motion från allmänna motionstiden 2000/01.....	61
Motion från allmänna motionstiden 2001/02.....	61

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Principiella frågor

Riksdagen avslår motion 2001/02:L29 i denna del.

Reservation 1 (m)

2. Lagstiftning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:L30 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 1–3.

Reservation 2 (v)

3. Konsumentinflytande

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:L29 i denna del, 2001/02:L31 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 7 och 8.

Reservation 3 (m)

4. Utbildning och vägledning

Riksdagen avslår motion 2001/02:L34 yrkande 4.

5. Produktsäkerhet

Riksdagen avslår motion 2001/02:L34 yrkandena 5, 9–11 och 15.

6. Standardisering

Riksdagen avslår motion 2001/02:L28 yrkandena 1 och 2.

7. Livsmedelsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:L28 yrkande 3, 2001/02:L31 yrkande 2, 2001/02:L33, 2001/02:L34 yrkandena 12 och 13, 2000/01:MJ257 yrkande 4 och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del.

Reservation 4 (kd, c)

Reservation 5 (v)

8. Marknadsföring och information

Riksdagen avslår motion 2001/02:L34 yrkande 14.

9. Märkning

Riksdagen avslår motion 2001/02:L29 i denna del.

Reservation 6 (m)

10. Konkurrens

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:L29 i denna del och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del.

Reservation 7 (m)

Reservation 8 (fp)

11. Ursprungslandsprincipen

Riksdagen avslår motion 2001/02:L30 yrkande 2.

Reservation 9 (v)

12. Obeställd e-postreklam

Riksdagen avslår motion 2001/02:L28 yrkande 4.

Reservation 10 (v, kd, c)

13. Finansiella tjänster

Riksdagen avslår 2001/02:L34 yrkandena 16 och 17.

14. Tjänster i allmänhetens intresse

Riksdagen avslår motion 2001/02:L34 yrkande 6.

15. Alternativ tvistlösning

Riksdagen avslår motion 2001/02:L29 i denna del.

16. Instanser för tvistlösning

Riksdagen avslår motion 2001/02:L34 yrkande 18.

17. Tillämplig lag i utomobligatoriska tvister

Riksdagen avslår motion 2001/02:L32.

Reservation 11 (v, fp)

18. Strategi för ekologiskt hållbar utveckling

Riksdagen avslår 2001/02:L34 yrkande 19.

19. Regeringens skrivelse 2001/02:148

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2001/02:148 till handlingarna.

Stockholm den 21 maj 2002

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Christel Anderberg (m), Karin Jeppsson (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c), Ana Maria Narti (fp), Raimo Pärssinen (s), Lars Lilja (s), Anders Sjölund (m) och Anders Ygeman (s).

Redogörelse för ärendet

I januari 1999 beslutade regeringen direktiv till en parlamentarisk kommitté med uppgift att lämna förslag om hur den framtida konsumentpolitiken skall utformas för att kunna ge människor förutsättningar att känna sig trygga som konsument och ha ett starkt inflytande över sin vardag (dir. 1999:1). Kommittén antog namnet Konsumentpolitiska kommittén 2000.

Enligt direktiven hade kommittén i uppdrag att identifiera konsumentpolitikens långsiktiga innehåll och prioriteringar. För det ändamålet skulle kommittén göra en utvärdering och analys av de konsumentpolitiska målen och vid behov föreslå hur dessa, mot bakgrund av de nya förutsättningarna i samhället, kan utvecklas och fungera bättre. Arbetet skulle utföras i ett tydligt EU-perspektiv med det nordiska samarbetet som en viktig bas.

Vad gäller inriktningen på det svenska arbetet inom EU på det konsumentpolitiska området hade kommittén i uppdrag att analysera om EU-aspekten borde betonas tydligare i konsumentpolitikens mål och föreslå på vilket sätt det i så fall borde ske. Kommittén skulle även värdera vilka strategier som är lämpliga för att Sverige skall kunna bedriva ett kraftfullt och initierat arbete med konsumentfrågor inom EU och andra internationella forum och vilka sakfrågor som därvid särskilt borde lyftas fram.

Kommittén redovisade sitt uppdrag våren 2000 i slutbetänkandet (SOU 2000:29) *Starka konsumenter i en gränslös värld*. På grundval av bl.a. betänkandet överlämnade regeringen i maj 2001 proposition 2000/01:135 *Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005* till riksdagen. I propositionen lade regeringen fram förslag till mål och inriktning för konsumentpolitiken på nationell nivå. Vidare föreslog regeringen att delmål skulle anges för verksamheten under en viss tidsperiod och att målen för Konsumentverkets verksamhet skulle anpassas till de föreslagna nationella målen.

Vad särskilt gäller strategier för svenska konsumentpolitiska insatser inom EU och internationellt anfördes i propositionen att regeringen avsåg att återkomma till riksdagen i denna fråga i särskild ordning. Skälen till detta vara att kommissionen hade förutskickat en ny konsumentpolitisk handlingsplan samt att frågan om harmoniseringen av gemenskapens marknadsrätt kommit att aktualiseras på EU-nivå på olika sätt. Enligt regeringens uppfattning borde en svensk strategi för EU-arbetet utformas med hänsyn tagen till det pågående arbetet inom EU. Riksdagen biföll i slutet av november 2001 förslagen i propositionen och hade inte heller i övrigt något att erinra mot de bedömningar som regeringen redovisat i propositionen (bet. 2001/02:LU2, rskr. 51).

För att bistå Justitiedepartementet i arbetet med en skrivelse till riksdagen om mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU anlätades hösten 2001 f.d. generaldirektören Axel Edling. Vidare inrättades en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med representanter för berörda departement. Inom arbetsgruppen upprättades en promemoria som behandlades vid

ett remissmöte i februari 2002. Promemorian ligger i huvudsak till grund för regeringens bedömningar i förevarande skrivelse.

I skrivelsen redovisar regeringen sin syn på mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU de kommande fem åren. Övergripande frågor om bl.a. harmonisering av konsumentskyddet, tillsyn och konsumentinflytande behandlas. Därutöver behandlas ett antal mer specifika sakpolitiska områden som rör konsumenternas hälsa och säkerhet, ekonomiska och rättsliga frågor samt ekologiskt hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Avsikten är inte att skrivelsen uttömmande skall beskriva konsumentrelaterade bestämmelser och initiativ på EU-nivå. Den fokuserar på EU-arbetet, men mål och inriktning föreslås, när så är relevant, även att gälla andra internationella sammanhang.

Med anledning av skrivelsen har väckts 7 motioner innehållande 32 motionsyrkanden. I detta sammanhang behandlar utskottet även ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden år 2000 och ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden år 2001.

Motionsspörsmålen gäller bl.a. vilken linje Sverige bör driva fortsättningsvis vad gäller utformningen av den framtida lagstiftningen på EU-nivå, konsumentorganisationernas möjligheter till inflytande, produktsäkerhet, standardisering, livsmedelsfrågor, marknadsföring, elektronisk handel, finansiella tjänster, tjänster i allmänhetens intresse och gränsöverskridande tvistlösning. Förslagen i motionerna återges i bilagan.

I flera motioner förs fram yrkanden som delvis innebär att motionärerna även vill ha till stånd en förändring av det konsumentpolitiska arbetet på nationell nivå. Mot bakgrund av att den nu aktuella skrivelsen endast behandlar inriktningen av det svenska arbetet inom EU kommer utskottet inte att närmare behandla yrkandena i dessa avseenden.

Efter en inledande bakgrund behandlar utskottet i det följande under skilda rubriker de frågor i regeringens skrivelse som har aktualiserats i motionerna. Betänkandets disposition följer i huvudsak dispositionen i skrivelsen.

Bakgrund

Konsumentpolitiken inom EU

Inom EU har konsumentpolitiken fått ökad betydelse i takt med att gemenskapens samarbete fördjupats. Det första konsumentpolitiska programmet antogs år 1975. Det dröjde dock till i mitten av 1980-talet innan arbetet med konkreta konsumentpolitiska åtgärder på gemenskapsnivå började ta fart på allvar. Genom beslutet om den europeiska enhetsakten år 1986 infördes artikel 100a i EG-fördraget, som innebar att rådet med kvalificerad majoritet kunde besluta rättsakter för att stimulera den inre marknaden. Artikel 100a fastställde att kommissionens förslag som gäller hälsa och säkerhet samt miljö- och konsumentskydd skulle utgå från en hög skyddsnivå. Fördragsändringen underlättade genomförandet av åtgärder på det konsumentpolitiska området. Av betydelse var också den nya harmoniseringsmetoden, den s.k. New Approach-metoden, som innebar att arbetet med produktsäkerhet kunde förenklas.

Genom Maastrichtfördraget, som trädde i kraft år 1993, infördes en särskild artikel om konsumentskydd i EG-fördraget, artikel 129a. Den angav att en hög konsumentskyddsnivå skulle uppnås dels genom åtgärder med stöd av artikel 100a inom ramen för förverkligandet av den inre marknaden, dels genom särskilda insatser som understödde och kompletterade medlemsstaternas politik. De särskilda insatserna skulle vara inriktade på att skydda konsumenternas hälsa, säkerhet och ekonomiska intressen och på att uppnå en god konsumentupplysning. Dessa åtgärder skulle dock inte hindra en medlemsstat från att behålla eller införa strängare nationella skyddsåtgärder, förutsatt att dessa var i överensstämmelse med gemenskapsrätten och att kommissionen informerats om dem.

Genom Amsterdamfördraget, som trädde i kraft i maj 1999, har nämnda artikel fått en tydligare och mer vidsträckt målformulering. Enligt den nya lydelsen (artikel 153) skall gemenskapen för att främja konsumenternas intressen och säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, bidra till att skydda konsumenternas hälsa, säkerhet och ekonomiska intressen samt främja konsumenternas rätt till information och utbildning och deras rätt att organisera sig. Dessa mål skall uppnås genom dels åtgärder som beslutas med stöd av artikel 95 för att förverkliga den inre marknaden, dels åtgärder som understöder, kompletterar och övervakar medlemsstaternas politik på det konsumentpolitiska området. Enligt artikel 153 skall konsumentskyddskrav även beaktas vid utformningen och genomförandet av gemenskapens övriga politik och verksamhet. En annan förändring av intresse är att artikel 95.3 förstärkts på så sätt att inte bara kommissionen utan även rådet och Europaparlamentet skall sträva mot en hög skyddsnivå när det gäller hälsa och säkerhet samt miljö- och konsumentskydd när regler skall beslutas för den inre marknaden.

I oktober 2001 överlämnade kommissionen en grönbok om det framtida konsumentskyddet inom EU, KOM (2001) 531 slutlig. Grönboken syftar till att stimulera en debatt om inriktningen av den framtida konsumentpolitiken inom EU, särskilt på det marknadsrättsliga området. I grönboken för kommissionen fram en idé om ett mer flexibelt regelverk som skulle kunna inrymma generella bestämmelser om god sed på marknaden. Grönboken och de synpunkter som lämnats på denna från medlemsstaternas regeringar och andra berörda bereds för närvarande inom kommissionen.

Nämnas bör vidare att kommissionen den 7 maj 2002 beslutat ett meddelande med en konsumentpolitisk strategi för åren 2002–2006, KOM (2002) 208 slutlig. Målen för verksamheten skall, enligt strategin vara en hög gemensam konsumentskyddsnivå, en effektiv tillämpning av konsumentskyddslagstiftningen och inflytande för konsumentorganisationerna.

Mål och inriktning för det svenska arbetet

Verksamhet med syfte att stödja konsumenter har en lång tradition i Sverige. Konsumentpolitiska riktlinjer har fastställts av riksdagen vid fem olika tillfällen – första gången år 1972.

Nu gällande riktlinjer för det inhemska arbetet med konsumentfrågor fastställdes i november 2001 (prop. 2000/01:135, bet. 2001/02:LU2, rskr. 51). Riksdagsbeslutet innebär att de nationella målen för konsumentpolitiken skall vara *att* konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas (inflytandemålet), *att* hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt (hushållningsmålet), *att* konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas (säkerhetsmålet), *att* sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en hållbar utveckling (miljömålet) samt *att* konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning (kunskapsmålet).

I förhållande till vad som gällt tidigare är kunskapsmålet nytt, medan inflytandemålet bygger på det tidigare marknadsmålet. Övriga mål kvarstår oförändrade. Målen skall, enligt riksdagens beslut, vara styrande för såväl det nationella arbetet som för det svenska arbetet inom EU och i andra internationella forum.

I samband med 2001 års riksdagsbeslut lades också fast delmål för konsumentpolitiken. Delmålen representerar verksamhetsområden som är särskilt viktiga för konsumenterna och avser områden där det finns konsumentpolitiska verktyg att tillgå för att uppnå konkreta förbättringar för konsumenterna. Frågan om inriktningen på Sveriges arbete med konsumentfrågor i EU aktualiserades redan i samband med riksdagens ställningstagande till ett svenskt medlemskap i EU hösten 1994 (prop. 1994/95:19, bet. UU5). I sitt yttrande till utrikesutskottet över den då aktuella propositionen (yttr. 1994/95:LU1y) anförde lagutskottet att ett svenskt medlemskap i EU innebar att Sverige fullt ut och aktivt kan medverka i och påverka utvecklingen av konsumentpolitiken inom gemenskapen och utformningen av de gemenskapsregler som är av

betydelse från konsumentkyddssynpunkt. Att Sverige som EU-land borde arbeta för att uppnå EG-fördragets viljeinriktning att uppnå en hög konsumentkyddsnivå framstod, enligt utskottet, som odiskutabelt. Enligt utskottets mening tillhörde konsumentkyddet ett av de områden som borde prioriteras från svensk synpunkt. Inte minst angeläget härvidlag var att åstadkomma högre skyddsnivåer när det gällde produktsäkerhet och produktutformning. En annan viktig fråga var att förbättra konsumentkyddet vid finansiella tjänster. Vad utskottet sålunda anförde gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr. 63).

I ett yttrande till utrikesutskottet våren 1995 över regeringens skrivelse 1995/96:30 om EU:s regeringskonferens 1996 förklarade lagutskottet att vad man uttalat hösten 1994 borde stå fast (yttr. 1995/96:LU2y).

Regeringen överlämnade i mars 1996 skrivelsen 1995/96:181 Konsumentpolitiken i EU – mål och inriktning för det svenska arbetet till riksdagen. I skrivelsen redogjorde regeringen för de mål och den inriktning Sverige enligt regeringen borde ha vid sitt arbete med konsumentfrågor i EU. Det övergripande målet borde, enligt regeringens uppfattning, vara att ge konsumenterna en stark ställning på marknaden, att främja konsumenternas intressen och inflytande i ett integrerat Europa och att samtidigt kunna bibehålla och utveckla nivån på svensk konsumentpolitik. Ett annat mål var att medlemsstaterna, med stöd av subsidiaritetsprincipen, skulle kunna ge konsumenterna ett starkare skydd än vad som följer av gemenskapsreglerna, under förutsättning att detta inte leder till hinder för den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital. Tillämpningen av subsidiaritetsprincipen fick dock inte leda till att konsumentkyddet på gemenskapsnivå blir så lågt att konsumenterna inte kan känna förtroende för den inre marknaden. Riksdagsbeslutet innebar också att då gällande mål för konsumentpolitiken på nationell nivå även skulle vara utgångspunkt för de svenska insatserna på EU-området.

Riksdagen hade inget att erinra mot vad som anfördes i skrivelsen (bet. 1995/96:LU26, rskr. 292).

Utskottets överväganden

Principiella frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande vari förordas en annan inriktning på det svenska arbetet med konsumentfrågor inom EU än vad som kommer till uttryck i skrivelsen. Den i motionen föreslagna inriktningen är inte förenlig med de nationella målen för konsumentpolitiken. *Jämför reservation nr 1 (m).*

Motionen

I motion 2001/02:L29 av Christel Anderberg m.fl. (m) förespråkar motionärerna en annan inriktning på det konsumentpolitiska arbetet inom EU än vad som kommer till uttryck i skrivelsen. Motionärerna anför att regeringens konsumentpolitik på det nationella planet syftar till att genom centralisering skapa ett system för styrande av konsumenternas val. En sådan centralistisk konsumentpolitik leder till att konsumentens egen kapacitet förringas och att varor och tjänster fördyras. En modern konsumentpolitik måste, menar motionärerna, ge människor utrymme att själva fatta beslut om sin konsumtion. Det är därför av stor vikt att regeringen, inom ramen för det europeiska samarbetet, arbetar för avregleringar och decentralisering av beslutsfattande. En bra konsumentpolitik skall, anser motionärerna, syfta till att öka den konkurrensutsatta sektorn, vidga området för privat näringsverksamhet, avveckla offentliga monopol och minska offentligt ägande i näringsverksamhet. Det krävs också strukturförändringar i form av skattesänkningar och avregleringar för att stimulera marknaden. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet med det anförda (delvis).

Utskottets ställningstagande

Som redovisats inledningsvis beslutade riksdagen så sent som i slutet av november 2001 om mål och inriktning för det nationella arbetet på det konsumentpolitiska området (prop. 2000/01:135, bet. 2001/02:LU2, rskr. 51). Enligt riksdagens beslut är målen *att konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas (inflytandemålet), att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt (hushållningsmålet), att konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas (säkerhetsmålet), att sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en hållbar utveckling (miljömålet) samt att konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning (kunskapsmålet).* Riksdagsbeslutet innebär att dessa mål

även skall vara vägledande för det svenska arbetet med konsumentfrågor inom EU och i andra internationella sammanhang. Den grundsyn på konsumentpolitiken som riksdagen gav uttryck för i 2001 års konsumentpolitiska beslut skall således ligga till grund också för arbetet inom EU.

Enligt utskottets mening ligger de mål och inriktningar som redovisas i den nu aktuella skrivelsen väl i linje med de ställningstaganden som riksdagen gjorde i höstas.

Utskottet erinrar om att ett motionsyrkande med samma inriktning som det nu aktuella avstyrktes i november 2001 i samband med behandlingen av regeringens proposition med förslag till nationella mål på det konsumentpolitiska området. Utskottet anförde därvid i sitt av riksdagen godkända betänkande 2001/02:LU2 att konsumentpolitiken är en viktig förutsättning för en fungerande marknadsekonomi och att statens uppgift måste vara att skapa de spelregler och att tillhandahålla de marknadsberoende organ som behövs för att upprätthålla marknadsekonomin. Utskottet framhöll vidare att konsumentpolitiken är en del av välfärdspolitiken och att den skall stödja enskilda människor i deras egenskap av konsumenter för att ge dem ett större inflytande och för att få dem att känna sig trygga på marknaden. Konsumentpolitiken har även, anförde utskottet, ett fördelningspolitiskt inslag i och med att den främjar människors möjligheter att hushålla med sina resurser.

Även i det av riksdagen godkända betänkandet 2001/02:LU18 avstyrktes så sent som i april innevarande år ett motionsyrkande med samma inriktning. Utskottet hänvisade då till riksdagens tidigare ställningstagande i november 2001 och tillade att den bedrivna konsumentpolitiken har stor betydelse för en fungerande marknad och att konsumentpolitiskt betingade åtgärder i allra högsta grad bidrar till en effektiv konkurrens på sunda villkor.

Vad utskottet tidigare anfört äger alltså giltighet. Den i motionen förordade inriktningen av det konsumentpolitiska arbetet på EU-nivå är inte förenlig med de av riksdagen nyligen beslutade nationella målen. Ett bifall till motionen skulle således innebära att motstridiga mål kom att gälla för arbetet på nationell nivå respektive EU-nivå. En sådan ordning kan utskottet inte ställa sig bakom, och utskottet föreslår att motion 2001/02:L29 skall avslås såvitt nu är i fråga.

Lagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ställer sig bakom inriktningen på regeringens arbete, vilket innebär att harmoniseringsgraden i lagstiftningsärendena skall bedömas från fall till fall. Motionsyrkanden som går ut på att regeringen även fortsättningsvis skall verka för att lagstiftningen på konsumentområdet utformas som minimiregler bör därför avslås.
Jämför reservation nr 2 (v).

Bakgrund

Sedan 1980-talet har en rad olika rättsakter, huvudsakligen direktiv, beslutats inom gemenskapen i syfte att skydda konsumenterna och att stärka deras rättsliga ställning på marknaden. Flertalet av dessa direktiv är utformade som s.k. minimidirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna är oförhindrade att behålla eller införa regler som är till konsumenternas fördel så länge bestämmelserna är förenliga med gemenskapsrätten i övrigt.

1996 års konsumentpolitiska beslut innebar bl.a. att Sverige skall verka för att medlemsstaterna, med stöd av subsidiaritetsprincipen, skall ha möjlighet att ge konsumenterna ett starkare skydd än vad som följer av gemenskapsreglerna, under förutsättning att detta inte leder till hinder för den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital. Sverige skall vidare, enligt riksdagsbeslutet, verka för att tillämpningen av subsidiaritetsprincipen inte leder till att konsumentskyddet på gemenskapsnivå blir så lågt att konsumenterna inte kan känna förtroende för den inre marknaden.

Den svenska linjen skall således, enligt riksdagens beslut, vara att i största möjliga mån verka för minimiregler, varigenom medlemsstaterna på nationell nivå tillåts behålla eller införa strängare krav än vad gemenskapsreglerna föreskriver.

Skrivelsen

En fråga som får allt större vikt rör harmoniseringen av konsumentskyddet på den inre marknaden. Enligt regeringens bedömning gynnar gemensamma regler med hög konsumentskyddsnivå utvecklingen av en konkurrenskraftig marknad med bredare utbud, större valmöjligheter och ökad prispress, vilket är till fördel för konsumenterna. Dessutom gör, anför det i skrivelsen, gemensamma regler det lättare för konsumenterna att ha grepp om sina rättigheter. Att sträva efter gemensamma regler är således angeläget på områden där splittrade nationella regler hindrar utvecklingen av den inre marknaden. Gemensamma regler med hög skyddsnivå blir också, menar regeringen, viktigt i samband med att den europeiska gemenskapen utvidgas till att omfatta nya länder.

Regeringen drar mot den nu redovisade bakgrunden slutsatsen att Sverige bör verka för att ett gemensamt konsumentskydd kommer till stånd inom den gemensamma marknaden så långt det är möjligt och rimligt. Konsumentskyddet skall vara det bästa möjliga, och inriktningen skall vara att uppnå en marknad som är på konsumenternas villkor i lika hög grad som företagets. Detta ligger, menar regeringen, i linje med den aktiva ansats som Sverige avser att ha i EU-arbetet för att säkerställa att konsumentskyddsaspekterna beaktas så tidigt som möjligt när olika förslag förs fram och bearbetas.

Fullt ut harmoniserade regler är dock, anför det i skrivelsen, inte alltid det mest ändamålsenliga. Frågan om harmoniseringsgrad måste således bedömas från fall till fall med hänsyn till det aktuella ämnet för lagstiftning och vad som mest gynnar konsumenternas intressen. Mot bakgrund av att marknaden

utvecklas i snabb takt kan det vara viktigt med flexibla regler som ger utrymme för att tillvarata de konsumentintressen som kan bli aktuella. Också på det civilrättsliga konsumentskyddets område får, anfördes det i skrivelsen, valet av harmoniseringsgrad avgöras från fall till fall.

Motionerna

I motion 2001/02:L30 anser Tanja Linderborg m.fl. (v) att regeringens ställningstagande för en ökad harmonisering av konsumenträtten innebär ett övergivande av den princip om att EG-lagstiftning på det konsumenträttsliga området skall vara utformad som minimiregler som gällt alltsedan 1996 års konsumentpolitiska beslut. Den i skrivelsen föreslagna kursändringen kommer, enligt vad som anfördes i motionen, att innebära nackdelar från konsumentens synpunkt och att det kan bli omöjligt eller i varje fall mindre meningsfullt för Sverige att införa eller behålla ett konsumenträttsligt skydd som är högre än vad som gäller på motsvarande områden i andra medlemsländer. I motionen begärs ett tillkännagivande som går ut på att regeringen skall verka för att systemet med minimiregler på konsumentområdet inom EU inte skall överges till förmån för en harmonisering (yrkande 1).

Ett motsvarande synsätt kommer till uttryck i motion 2001/02:L34 av Kia Andreasson m.fl. (mp). I motionen anfördes att en harmonisering av reglerna för den gemensamma marknaden kan vara till nackdel för konsumenterna om inte det harmoniserade konsumentskyddet håller en mycket hög nivå. Enligt motionärernas uppfattning är dock regeringens ambition när det gäller hur hög nivå konsumentskyddet skall hålla alltför låg. Nivån på konsumentskyddet kommer vidare, anfördes det i motionen, att bli en förhandlingsfråga där flertalet av EU:s medlemsländer inte kommer att acceptera det svenska konsumentskyddets höga nivå, vilket kan leda till ett sämre konsumentskydd i Sverige. I motionen begärs ett tillkännagivande om att alla gemensamma konsumentskyddsregler, även på det köp- och civilrättsliga området, skall vara utformade som minimiregler (yrkande 1) och att Sverige skall ges möjlighet att behålla och vidareutveckla sina strängare konsumentkrav och sin jämförelsevis höga skyddsnivå (yrkande 3). I samma motion begärs även ett tillkännagivande om att konsumentskyddet skall gå före hänsynen till den inre marknadens funktioner (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Som redovisats i det föregående innebär 1996 års konsumentpolitiska beslut att den svenska linjen skall vara att så långt som möjligt verka för minimiregler inom den konsumenträttsliga lagstiftningen. Den inriktning som regeringen förordar i den nu aktuella skrivelsen innebär en viss förändring i förhållande till vad som gällt sedan 1996. Frågan om harmoniseringsgrad skall således i fortsättningen avgöras från fall till fall.

Utskottet godtar de argument som regeringen anfört till stöd för sin förändrade inställning och ställer sig således bakom det mål och den inriktning i fråga om utformningen av den framtida konsumentskyddslagstiftningen på

EU-nivå som regeringen redovisat i skrivelsen. I sammanhanget vill dock utskottet framhålla vikten av att regeringen även i kommande lagstiftningsändringen – oavsett om det är fråga om minimiregler eller harmoniserade regler – verkar för att konsumentskyddet blir så starkt som möjligt.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2001/02:L30 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 1–3 skall avslås.

Konsumentinflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som rör konsumentorganisationernas inflytande inom EU. Utskottet kan för sin del inte se att regeringens principiella inställning i frågan står i strid med de önskemål som förs fram i motionerna. *Jämför reservation nr 3 (m).*

Bakgrund

Artikel 153 i EG-fördraget föreskriver att gemenskapen skall bidra till att främja konsumenternas rätt att organisera sig för att tillvarata sina intressen. För att leva upp till denna bestämmelse ställde kommissionen i sin handlingsplan för åren 1999–2001 upp ett övergripande policymål som gick ut på att konsumenterna skall få en starkare röst inom EU. Konkreta åtgärder som vidtagits från kommissionens sida för att uppnå detta mål har bl.a. varit att stödja konsumentorganisationer finansiellt och att ge administrativt stöd vid internationella möten med konsumentföreträdare. Kommissionen har också givit den rådgivande Konsumentkommittén en mer aktiv roll och sökt främja en dialog mellan konsument- och näringslivsrepresentanter på olika områden.

I den strategi för konsumentpolitiken för år 2002–2006 som kommissionen alldeles nyligen beslutat uppmanas övriga EU-institutioner att undersöka hur konsumentorganisationernas möjligheter att få inflytande i beslutsfattandet kan förbättras.

I grönboken om det framtida konsumentskyddet, som kommissionen överlämnade i oktober 2001, föreslås ett större inflytande för konsumentföreträdare och andra intressenter när det gäller utformningen av spelregler för marknaden i olika avseenden.

Bestämmelser om finansiellt stöd till europeiska konsumentorganisationer och till projekt som genomförs av dessa finns i Europaparlamentets och rådets beslut nr 283/1999/EG av den 25 januari 1999 om en allmän ram för gemenskapens verksamheter till förmån för konsumenter. Ramverket gäller för åren 1999–2003. Av beslutet framgår bl.a. att ekonomiskt stöd får utgå till icke statliga konsumentorganisationer som drivs utan vinstsyfte och vars huvudsyfte är att främja och skydda konsumenternas intressen och hälsa. Organisationerna skall vidare ha fått i uppdrag att företräda konsumenternas intressen på europeisk nivå av nationella organisationer i åtminstone hälften av gemen-

skapens medlemsstater. Bland de organisationer som fått stöd kan nämnas BEUC (Bureau Européen des Unions de Consommateurs) och ANEC (Association de Normalisation Européenne pour les Consommateurs).

Villkoren för beviljande av stöd till projekt innebär bl.a. att det ekonomiska stödet i princip inte får överstiga 50 % av de utgifter som uppkommer i samband med genomförandet av de stödberättigade verksamheterna. Det gäller således ett krav på 50 % medfinansiering.

I strategin för konsumentpolitiken för år 2002–2006 upplyses om att det pågår arbete inom kommissionen i syfte att ta fram ett förslag till nytt ramverk. Avsikten är att detta även skall omfatta kandidatländerna.

Skrivelsen

I skrivelsen anför regeringen att Sverige skall ha som mål och inriktning att verka för en utökad och systematisk konsultation av konsumentföreträdare inom berörda politikområden på EU-nivå och för att konsumenterna skall kunna påverka villkor och förhållanden på marknaden. Sverige skall också verka för att reglerna om finansiellt stöd på EU-nivå bättre anpassas till konsumentorganisationernas situation.

Motionerna

Christina Axelsson (s) anser i motion 2001/02:L31 att det är angeläget att svenska konsumentorganisationer kan arbeta på lika villkor som frivilligorganisationer från andra medlemsländer. Regeringen bör därför, menar motionären, verka för att alla konsumentorganisationer i EU ges likvärdiga ekonomiska förutsättningar. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed (yrkande 1).

I motion 2001/02:L29 av Christel Anderberg m.fl. (m) framhålls vikten av att frivilligorganisationerna är självständiga och att organisationerna inte blir bundna till en nationell regering eller på annat sätt misstänks för att inte vara oberoende. Därför är, menar motionärerna, kravet på medfinansiering och precisering av projekt av stor vikt. Enligt motionärerna bör regeringen verka för att regelverket för finansiering av konsumentprojekt inte luckras upp så att finansiellt stöd utgår utan klara grunder och metoder för uppföljning av resursanvändandet. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed (delvis).

I motion 2001/02:L34 av Kia Andreasson m.fl. (mp) begärs ett tillkännagivande om att regeringen skall verka för att svenska konsumentorganisationer skall få mer inflytande på EU-nivå och att svenska myndigheter inte skall representera svenska konsumentorganisationer i arbetsgrupper på EU-nivå där det från andra medlemsländer förekommer företrädare för folkrörelser (yrkande 7). I samma motion begärs även ett tillkännagivande om att EU-stöd till konsumentorganisationer inte får innebära att annat offentligt stöd dras in (yrkande 8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan för sin del inte se att regeringens principiella ståndpunkt när det gäller frågan om konsumentorganisationernas inflytande på EU-nivå står i strid med de önskemål som kommer till uttryck i motionerna. Sålunda anføres i skrivelsen att det är viktigt att alla marknadens parter aktivt konsulteras under beslutsprocessen inom EU och att konsumenternas åsikter blir hörda inom alla kommissionens direktorat. I skrivelsen framhålls också att en systematisk konsultation med konsumentföreträdarna bör ske även inom rådets arbete för att medlemsstaterna på så sätt skall få del av en mer samlad bedömning av vilka frågor konsumentföreträdare inom EU uppfattar som mest centrala. Enligt vad som anføres i skrivelsen är det också en viktig uppgift för konsumentorganisationerna att på rättsliga eller andra sätt få till stånd förbättringar på marknaden när det gäller konsumenternas villkor. I ett vidare perspektiv kan organisationerna således utöva påverkan när det gäller frågor som rör etik, långsiktigt hållbara konsumtions- och produktionsmönster och global rättvisa. En sådan påverkan kan, enligt regeringens bedömning, leda till förändringar som går längre än vad som kan uppnås med enbart lagstiftning eller politiska beslut. Det är därför, menar regeringen, angeläget att stödja konsumentorganisationerna också i detta.

Mot bakgrund av vad som anføres i motion 2001/02:L34 yrkande 7 vill utskottet även erinra om att regeringen i proposition 2000/01:135 med förslag till nationella mål för konsumentpolitiken framhållit att det är viktigt att konsumenterna så långt det är möjligt bör representeras av egna företrädare i organisationer av olika slag och på olika nivå.

När det gäller frågan om utformningen av det framtida ekonomiska stödet på europeisk nivå till konsumentorganisationer och konsumentprojekt har utskottet ingen annan uppfattning än regeringen och ser som angeläget att kriterierna för beviljande av finansiellt stöd bättre anpassas till organisationernas situation när ett nytt beslut om allmänt ramverk skall fattas.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen skall avslå motionerna 2001/02:L29 i denna del, 2001/02:L31 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 7 och 8.

Utbildning och vägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande med krav på att Regeringskansliet skall ge ut en nyhetstidning om konsumentpolitiken inom EU.

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls att konsumenternas ställning på marknaden inte bara stärks genom en väl fungerande lagstiftning utan även genom att konsumenten-

terna har kunskaper om sina rättigheter och skyldigheter och om förhållandena på marknaden. Konsumenterna behöver således, menar regeringen, kunskaper för att rationellt kunna utnyttja mångfalden av varor och tjänster på den gemensamma marknaden, liksom informationssamhällets möjligheter. Kunskapsförmedling till konsumenter, inte minst till ungdomar, är följaktligen, framhåller regeringen, en förutsättning för att Europa skall kunna leva upp till målet att vara en kunskapsbaserad ekonomi.

Regeringen anför i skrivelsen att det är ett gemenskapsintresse att konsumenterna har bra kunskaper när de agerar på den inre marknaden. Sverige skall därför ha som mål och inriktning att verka för bättre utbildning, vägledning och information. Insatserna på EU-nivå bör främst avse ett systematiskt erfarenhetsutbyte. De särskilda insatser som vidtas på EU-nivå bör ha en stark nationell och lokal förankring.

Motionen

I motion 2001/02:L34 av Kia Andreasson m.fl. (mp) anser motionärerna att det är positivt att regeringen avser att verka för bättre utbildning, vägledning och information till konsumenter. Detta torde, menar motionärerna, även gälla information om de EU-ledda insatserna. Eftersom det föreligger svårigheter att få information om pågående arbete bör Regeringskansliet ge ut en nyhetstidning om konsumentpolitiken i EU och om svenska initiativ och insatser på området. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet med det anförda (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att motionärerna och regeringen synes vara överens när det gäller vikten av utbildning, information och vägledning i EU-relaterade konsumentfrågor. Även utskottet ansluter sig till den inställning som kommer till uttryck i skrivelsen.

Däremot kan utskottet inte ställa sig bakom kravet på en nyhetstidning, och utskottet föreslår att motion 2001/02:L34 yrkande 4 skall avslås.

Produktsäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden med krav på förändringar av Sveriges arbete med produktsäkerhetsfrågor på EU-nivå. De frågeställningar som motionärerna tar upp är redan föremål för samarbete inom EU på olika sätt.

Bakgrund

Sedan mitten av 1980-talet är produktsäkerhet en prioriterad fråga inom EU. År 1992 antog rådet direktiv 92/59/EEG om allmän produktsäkerhet. Direkti-

vet syftar till att säkerställa att produkter som släpps ut på marknaden är säkra. Under år 1998 påbörjades en revidering av produktsäkerhetsdirektivet i syfte att bl.a. stärka regelverket på området och klargöra vissa otydligheter. Arbetet ledde fram till att ett nytt direktiv kunde antas av Europaparlamentet och rådet i början av oktober 2001.

Det nya direktivet innebär bl.a. en uttrycklig skyldighet för tillverkare och distributörer att endast släppa ut säkra konsumentprodukter på marknaden. Vidare ställs i direktivet upp bestämda krav på medlemsländernas marknadsövervakning och skapas ett system för snabbt informationsutbyte mellan medlemsstaterna när så krävs. Direktivet skall vara genomfört i medlemsländernas lagstiftning senast den 15 januari 2004, då 1992 års direktiv upphör att gälla. Det nya produktsäkerhetsdirektivet omfattar, i likhet med sin föregångare, inte tjänsters säkerhet. I samband med att det nya direktivet antogs åtog sig emellertid kommissionen att utreda lämpliga gemenskapsåtgärder i fråga om tjänsters säkerhet och återkomma till Europaparlamentet och rådet i saken före den 1 januari 2003.

Vid sidan av det allmänna produktsäkerhetsdirektivet finns ett antal specifika produktsäkerhetsdirektiv, bl.a. för leksaker, personlig skyddsutrustning, elmateriel och maskiner. Produktsäkerhetsdirektivets regler gäller bara för de produkter som inte omfattas av särskilda produktbestämmelser.

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls att det nya produktsäkerhetsdirektivet innebär en klar förbättring av konsumentskyddet. Sålunda skärper det kraven på näringsidkarna att endast släppa ut säkra produkter på marknaden. Det skärper också kraven på marknadskontrollen inom varje medlemsstat och på den gemensamma nivån.

Regeringen anför att Sverige skall verka för en effektiv marknadskontroll och ett utvecklat skadeförebyggande arbete i Europa. Barns säkerhet bör även ges hög prioritet. Det är också, enligt vad som anförts i skrivelsen, viktigt att tjänsters säkerhet blir föremål för gemenskapslagstiftning.

Motionen

I motion 2001/02:L34 för Kia Andreasson m.fl. (mp) fram olika synpunkter när det gäller den fortsatta inriktningen av det svenska arbetet inom EU på produktsäkerhetsområdet. Enligt motionärerna är det en brist att den s.k. försiktighetsprincipen inte alls omnämns i regeringens skrivelse, och motionärerna begär ett tillkännagivande om att denna princip skall vara vägledande i såväl den svenska konsumentpolitiken som i EU:s konsumentpolitik (yrkande 9). I motionen begärs även ett tillkännagivande om att konsumenternas hälsa och säkerhet alltid skall gå före vinstintresset (yrkande 15). Motionärerna påpekar vidare i motionen att frågan om hur säker en energikälla, exempelvis kärnkraft, är för konsumenterna sällan uppmärksammas i konsumentssammanhang. Samma sak gäller, menar motionärerna, säkerheten för konsumenterna vid transporten av energin. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att

kärnkraftssäkerheten är en konsumentfråga och att den bör finnas med i produktssäkerhetsarbetet (yrkande 11). I motionen hävdas också att Sverige ligger efter många andra länder när det gäller de strålrelaterade konsumentfrågorna, och motionärerna begär ett tillkännagivande som går ut på att strålning och strålände apparater, exempelvis mikrovågsugnar och mobiltelefoner, skall bli en miljö-, konsument- och hälsoskyddsfråga såväl i Sverige som i EU (yrkande 10). Slutligen begärs ett tillkännagivande om att även skyddet av konsumentens hälsa skall bli en konsumentfråga inom EU (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Den s.k. försiktighetsprincipen innebär att åtgärder kan vidtas mot en produkt eller ett produktionssätt då man fastställt att oacceptabla risker vad gäller effekterna för människors och djurs hälsa eller för miljön kan tänkas föreligga, även om det inte föreligger vetenskapliga bevis för dessa effekter.

I EG-fördraget anges uttryckligen i artikel 174 att gemenskapens miljöpolitik skall bygga på bl.a. försiktighetsprincipen. Principen anses dock vara tillämplig även på andra områden än miljöområdet. Kommissionen överlämnade i början av februari 2000 ett meddelande om tillämpningen av försiktighetsprincipen, KOM (2000) 1 slutlig. Meddelandet syftade bl.a. till att försöka fastställa riktlinjer för principens tillämpning. I meddelandet anfördes bl.a. att försiktighetsprincipen, enligt kommissionens uppfattning, är en princip med allmän giltighet som särskilt bör beaktas när det gäller skydd av miljön och människors, djurs och växters hälsa.

Europaparlamentet yttrade sig över meddelandet i december 2000 och ställde sig då bakom kommissionens uppfattning att försiktighetsprincipen är allmängiltig och att den således kan komma att tillämpas på alla områden inom gemenskapen.

I sammanhanget bör också nämnas att försiktighetsprincipen finns uttryckligen angiven i det nya produktssäkerhetsdirektiv som antogs i oktober 2001 (artikel 8.2). Enligt vad utskottet har erfarit tillhörde Sverige de länder som var positiva till att principen fördes in i direktivet.

När det så gäller frågor kring kärnsäkerhet kan utskottet upplysa om att rådet, med stöd av Euratom-fördraget, har antagit ett antal bestämmelser om strålskydd för att säkerställa hälsan för allmänheten och anställda vid kärnkraftsanläggningar. Reglerna rör bl.a. högsta tillåtna doser, exponering och kontamination samt den medicinska kontrollen. Medlemsländerna är skyldiga att anta regler som lever upp till de gemensamma normerna och skall rapportera om sina åtgärder till kommissionen.

Vad gäller strålrelaterade hälsofrågor i övrigt, exempelvis hälsorisker med anledning av strålning från mobiltelefoner, kraftledningar samt radio- och radarsändare, vill utskottet peka på att det för närvarande pågår ett omfattande arbete på detta område nationellt, inom EU och internationellt. En ingående redogörelse för detta arbete återfinns i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02:MJU11, vartill hänvisas.

Hälsofrågor ingår i EU-samarbetet med stöd av bl.a. artikel 152 i EG-fördraget. Enligt denna artikel skall en hög hälsoskyddsnivå för människor säkerställas vid utformningen och genomförandet av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder. I det sammanhanget kan nämnas att det för närvarande pågår arbete inom EU:s institutioner i syfte att utarbeta ett beslut med program för gemenskapsåtgärder på folkhälsoområdet för åren 2001–2006. Vidare föreskrivs i artikel 153 att gemenskapen, för att främja konsumenternas intressen och säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, skall bidra till att bl.a. skydda konsumenternas hälsa och säkerhet.

Sammanfattningsvis kan utskottet inte finna annat än att de olika frågeställningar som motionärerna tar upp har aktualiserats på EU-nivå i skilda sammanhang. Utskottet utgår från att regeringen verkar för att Sverige deltar aktivt i detta arbete och finner – från sina utgångspunkter – inte skäl att förorda något initiativ från riksdagens sida med anledning av de nu aktuella motionsyrkandena.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2001/02:L34 yrkandena 5, 9, 10, 11 och 15 skall avslås.

Standardisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som gäller dels vikten av att funktionshinder synpunkter och behov beaktas i standardiseringsarbetet, dels global standardisering. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden samt pågående arbete och kan inte finna att det föreligger någon motsättning i sak mellan motionärerna och regeringen.

Bakgrund

Standardisering syftar till förenklingar och besparingar och innebär att företag och andra intressenter inom en bransch enar sig om gemensamma regler för hur en produkt skall vara utformad. Standarder kan bidra till såväl en lönsammare produktion och handel som till ökad säkerhet och bättre skydd för hälsa och miljö. Arbetet med standardisering är i hög grad en internationell verksamhet. Omkring 95 % av de svenska standarder som fastställs i dag är helt eller delvis baserade på internationella standarder.

På global nivå samordnas standardiseringen av bl.a. ISO (International Organization for Standardization) och IEC (International Electrotechnical Commission). På europeisk nivå samordnas verksamheten av bl.a. CEN (Comité Européen de Normalisation), Cenelec (Comité Européen de Normalisation Électrotechnique) och ETSI (European Telecommunications Standards Institute). Utmärkande för den internationella och europeiska standardiseringen är att deltagandet i det tekniska arbetet i huvudsak sker genom de

nationella standardiseringsorganen och att beslut om en ny standard tas genom omröstning bland dessa organ.

År 1978 inrättades inom ISO en särskild kommitté för konsumentfrågor, Copolco. Kommitténs syfte är bl.a. att främja konsumentinflytandet i det nationella och internationella standardiseringsarbetet, att informera och utbilda och att vara ett forum för utbyte av erfarenheter i frågor som rör konsumenter och standardisering. En fråga som har uppmärksammats inom organisationen är beaktandet av handikappaspekter vid utformningen av standarder.

År 1985 beslutade man inom EG att införa en ny metod för att precisera de säkerhets- och miljökrav som produkter måste uppfylla för att fritt få säljas på hela EG-marknaden, The New Approach. Dessförinnan hade produktkrav fastställts i mycket detaljerade direktiv som beslutades med enhällighet enligt en tidsödande procedur. I produkt direktiv som utformas enligt den nya metoden anges i stället de väsentliga säkerhetskrav som ställs på produkten, medan utformningen av detaljreglerna överlämnas till de centrala europeiska standardiseringsorganen. Dessa standarder är visserligen frivilliga, men om en produkt tillverkas i enlighet med en standard presumeras produkten uppfylla direktivens säkerhetskrav. Standarder har därmed fått en central betydelse i gemenskapens produktsäkerhetsarbete.

År 1995 bildades ANEC (Association de Normalisation Européenne pour les Consommateurs) som bl.a. har till uppgift att koordinera konsumentinflytandet i standardiseringen på EU-nivå. ANEC består av företrädare för nationella konsumentorganisationer från medlems- och Efta-länderna samt några ansökarländer. Det tekniska arbetet inom ANEC bedrivs inom olika arbetsgrupper som täcker särskilda ansvarsområden, exempelvis barns säkerhet, miljö, trafiksäkerhet, informationsteknik och konsumenter med särskilda behov. Sistnämnda arbetsgrupp arbetar med frågor som rör handikappade och äldre konsumenter. Inom gruppen samordnas även arbetet kring konceptet ”Design for all”, som går ut på att vardagliga varor och tjänster skall utformas på så sätt att så många konsumenter som möjligt skall kunna använda dem, oavsett ålder och förmåga.

Skrivelsen

I skrivelsen anför regeringen att en allt viktigare fråga inom standardiseringen är möjligheterna för konsumentföreträdare att medverka i arbetet. ANEC har, enligt regeringens bedömning, haft stor betydelse genom att lyfta fram konsumentaspekterna i standardiseringen och förbättra konsumenternas insyn i arbetet. Eftersom utgångspunkten är att europeisk standardisering skall bedrivas genom de nationella organen bör, menar regeringen, konsumentorganisationernas medverkan i det nationella standardiseringsarbetet underlättas. Det är därför viktigt att varje medlemsstat gör det möjligt för konsumentintressena att delta i standardiseringen.

Enligt vad som anförs i skrivelsen lyfts alltmer av standardiseringsarbetet från de europeiska standardiseringsorganen till de globala organen. Detta kan, menar regeringen, medföra både fördelar och utmaningar. Europeiskt säker-

hetstänkande sprids således globalt och säkerhetsnivåerna höjs internationellt, samtidigt som handelshinder undanröjs och konkurrensen ökar med lägre priser som följd. En risk skulle dock, anfördes det i skrivelsen, kunna finnas för att EU kan få in internationella standarder med lägre säkerhetsnivå, standarder som det på grund av internationella åtaganden kan vara svårt att avvika från.

I skrivelsen gör regeringen den sammanfattande bedömningen att ett ökat konsumentinflytande är angeläget i såväl europeisk som internationell standardisering.

Motionen

I motion 2001/02:LU28 av Kjell Eldensjö m.fl. (kd) påpekas att det inte framgår av skrivelsen hur regeringen avser att arbeta med frågan om funktionshinderad inflytande inom standardiseringsarbetet inom EU. Motionärerna anser att det är viktigt att Sverige i EU-arbetet är pådrivande när det gäller att beakta de funktionshinderades synpunkter och krav, inte minst på produktsäkerhets- och standardiseringsområdena. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed (yrkande 1).

I samma motion anfördes att det i skrivelsen går att spåra en tveågsen attityd inför utvecklingen av globala standarder, eftersom regeringen poängterar risken för att dessa globala standarder kan ha lägre säkerhetsnivå än de europeiska standarderna. Enligt motionärerna är ett aktivt och offensivt engagemang med hög grad av konsumentinflytande från EU och EU:s medlemsländer i det globala standardiseringsarbetet den bästa garantin för att säkerhetsnivån på produkterna blir hög. Globala standarder bör därför främjas av EU. I motionen begärs ett tillkännagivande om vad som anförts i motionen om värdet av en från EU:s sida aktiv och positiv attityd till global standardisering (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller motionsyrkandet om att Sverige inom EU skall driva frågan om att funktionshinderad synpunkter och krav skall beaktas inom standardiseringen erinrar utskottet om att ett liknande yrkande avstyrktes i samband med att nu gällande konsumentpolitiska mål beslutades i november 2001. Utskottet konstaterade därvid, i sitt av riksdagen godkända betänkande 2001/02:LU2, att insikten om nödvändigheten av ett brett konsumentinflytande inom såväl det europeiska som det internationella standardiseringsarbetet vuxit under senare år och att en rad åtgärder vidtagits i skilda sammanhang för att stärka konsumentinflytandet. I likhet med regeringen ansåg utskottet att konsumentinflytandet likväl måste stärkas ytterligare på området. Enligt utskottets mening fanns det därvid anledning att särskilt betona vikten av att de kunskaper och erfarenheter som handikapporganisationerna besitter tas till vara och får komma till uttryck i arbetet. Utskottet förutsatte att regeringen noga skulle följa frågan och överväga vilka ytterligare insatser, utöver de som redovisats i propositionen, som borde komma till stånd för att öka

konsumentinflytandet. Någon motsättning mellan det då aktuella motionskravet och regeringens inställning som den kom till uttryck i propositionen förelåg, enligt utskottets mening inte, varför det saknades skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd.

Utskottet kan konstatera att den principiella inställning som kommer till uttryck i skrivelsen i fråga om konsumentinflytandet inom standardiseringen ligger helt i linje med riksdagens ställningstagande hösten 2001. Vidare torde det inte heller nu föreligga skilda meningar mellan motionärerna och regeringen i några mer väsentliga avseenden.

I sammanhanget bör framhållas att frågan om beaktandet av funktionshindrades synpunkter och behov inom standardiseringen har lyfts fram i olika sammanhang under senare tid. Nordiska ministerrådet beslutade i början av maj 2002 om en strategi för det fortsatta arbetet i fråga om konsumentinflytandet inom standardiseringen. Det övergripande målet för det nordiska samarbetet skall vara att konsumenternas intressen i standardiseringen av varor och tjänster skall vara så starkt företrädda att det balanserar eventuellt motstående intressen på nationell nivå, europeisk nivå och internationell nivå.

Det nordiska arbetet skall vara inriktat på att uppmärksamma nya områden som har väsentlig betydelse för konsumenterna. Gruppen personer med funktionshinder är därvid, enligt strategidokumentet, en aspekt som i än högre grad bör beaktas som ett konsumentintresse i standardiseringen. Det är således viktigt att denna grups intressen uppmärksammas tydligare och att den kompetens som exempelvis handikapporganisationerna besitter kan utnyttjas i än större utsträckning än vad som sker i dag.

Utskottet välkomnar den nu beslutade strategin och har med tillfredsställelse kunnat konstatera att Sverige deltagit aktivt i arbetet med att utarbeta den.

I sammanhanget kan också nämnas att kommissionen har uppdragit åt CEN, Cenelec och ETSI att ta fram generella anvisningar för hur frågor som rör funktionshindrade och äldre personer skall hanteras i det framtida standardiseringsarbetet. Arbetet kallas för Mandat 283 och ordförandeskapet och sekretariatet för arbetet, i de delar som inte rör elektroteknik eller telekommunikation, har förlagts till det svenska Hjälpmedelsinstitutet. Ett motsvarande EU-uppdrag genomförs också på det s.k. ICT-området (Information Communication Technology).

Mot bakgrund av vad som nu har anförts saknas enligt utskottets mening skäl för riksdagen att för närvarande vidta någon åtgärd med anledning av det nu aktuella motionsyrkandet.

När det sedan gäller motionsspörsmålet rörande för- och nackdelar med global standardisering har utskottet inte någon annan uppfattning än den som kommer till uttryck i skrivelsen. Utskottet kan inte heller se att det skulle föreligga någon avgörande skillnad i synsätt mellan motionärerna och regeringen i frågan.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2001/02:L28 yrkandena 1 och 2 skall avslås.

Livsmedelsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Motionsyrkanden som aktualiserar olika konsumentaspekter inom livsmedelsområdet bör avslås. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida och pågående lagstiftningsarbete inom EU. *Jämför reservationerna nr 4 (kd, c) och nr 5 (v).*

Bakgrund

Livsmedelsområdet är i hög grad föremål för en totalharmonisering på EG-nivå. Detta innebär att det inte är tillåtet för ett medlemsland att ha vare sig strängare eller mer liberala bestämmelser än vad som framgår av EG:s rättsakter. EG:s regler bygger i stora delar på internationella rekommendationer från Codex Alimentarius, som är samlingsnamnet för FAO:s (FN:s livsmedelsorgan Food and Agriculture Organization) och WHO:s gemensamma program för bl.a. standarder, riktlinjer och råd.

Den 28 januari 2002 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet. Den nyinrättade livsmedelsmyndigheten skall arbeta med riskvärdering och information på livsmedelsområdet. Dess arbete är också tänkt att utgöra ett stöd för kommissionen, medlemsstaterna och Europaparlamentet i framtida lagstiftningsarbete. I förordningen läggs även fast allmänna principer för hur gemenskapen och medlemsstaterna skall lagstifta inom livsmedelsområdet.

Enligt vad som föreskrivs i förordningen skall bl.a. livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och alla andra ämnen som är avsedda för eller kan antas ingå i ett livsmedel eller foder kunna spåras genom hela produktions-, bearbetnings- och konsumtionskedjan. I förordningen talas inte om märkning utan om identifiering och spårbarhet. Detta innebär att en producent skall veta vem man köpt råvaror av och till vem man levererat sina produkter. Dessa uppgifter skall systematiseras på så sätt att ansvariga myndigheter på begäran kan ta del av dem.

Grundläggande bestämmelser på EU-nivå om märkning av livsmedel finns i direktiv 2000/13/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel. För att uppnå en förbättrad märkning av livsmedel har kommissionen nyligen föreslagit vissa ändringar i direktivet. Förslaget, KOM (2001) 433 slutlig, innebär att märkningen av sammansatta livsmedel utökas. Dessutom föreslås en förteckning över sådana allergener som alltid skall anges.

När det gäller mer specifika frågor på livsmedelsområdet kan nämnas att arbete pågår med gemensamma regler för livsmedelshygien. Syftet är att samordna, uppdatera och förenkla det nu gällande regelverket utan att sänka

kraven. Vidare avser kommissionen att inom kort presentera ett förslag till gemensamma regler för offentlig kontroll av livsmedel och foder.

Vad särskilt gäller märkning av kött gäller sedan den 1 januari 2001 förordningen (EG) nr 2772/99 om allmänna bestämmelser för ett obligatoriskt system för märkning av nötkött. Denna förordning har ersatt en tidigare förordning om frivillig, detaljerad märkning av nötkött och nötköttsprodukter. Därutöver bör nämnas förordningen (EG) nr 1760/2000 av den 17 juli 2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur och nötköttsprodukter samt märkning av nötkött. Förordningen innebär att aktörer och organisationer som saluför nötkött inom gemenskapen skall märka köttet. Det obligatoriska märkningssystemet skall bl.a. innehålla ett referensnummer eller en referenskod som säkerställer sambandet mellan köttet och djuret. Från och med den 1 januari 2002 skall aktörer och organisationer även ange medlemsstat eller tredje land där djuret är fött, alla medlemsstater eller tredje land där djuret är uppfött samt medlemsstat eller tredje land där djuret har slaktats. Arbete har även inletts med ett liknande men enklare system för grisar. I Sverige finns sedan år 1995 en frivillig branschöverenskommelse om ursprungsmärkning av kött.

Genmodifierade organismer (GMO) har inom EU främst reglerats genom direktiv 90/220/EEG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer och förordningen 258/97/EG om nya livsmedel och livsmedels ingredienser.

Den 12 mars 2001 antogs direktiv 2001/18/EG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön. Det nya direktivet kommer successivt att ersätta det gamla direktivet 90/220/EEG. Enligt det nyligen antagna direktivet skall GMO och produkter som innehåller GMO märkas så att det klart framgår att de är GMO. Direktivet säger att varje land är skyldigt att se till att märkningen av GMO efterlevs. Dessutom finns krav på att varje medlemsstat skall införa system för spårbarhet av GMO i alla hanteringssteg i distributionskedjan. Det nya direktivet behandlar även frågan om oavsiktliga inblandningar av icke EU-godkända GMO i produkter som släpps ut på EU-marknaden. I direktivet föreskrivs att för produkter där tillfälliga eller tekniskt oundvikliga spår av godkända GMO inte kan uteslutas, får ett lägsta gränsvärde fastställas under vilket dessa produkter inte skall behöva märkas.

Vidare har kommissionen föreslagit nya förordningar om dels genetiskt modifierade livsmedel och foder, KOM (2001) 425 slutlig, dels spårbarhet och märkning av GMO och genetiskt modifierade livsmedel och foder, KOM (2001) 182 slutlig. Inom EU krävs i dag märkning av alla GMO som har tillstånd för användning inom EU. Vad som saknas är ett krav på att alla i hanteringskedjan för denna information vidare så att slutprodukten kan märkas på ett relevant och korrekt sätt.

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls att det är viktigt att det är konsumentintressena som styr livsmedelspolitiken genom krav på produktionssätt, livsmedelsegenskaper

och innehåll. Därför måste, menar regeringen, kunskap inhämtas om konsumenternas önskemål och konsumenterna tillförsäkras relevant information om livsmedlen. Genom bra information förbättras också konsumenternas möjligheter att göra medvetna val, vilket på sikt kommer att påverka livsmedelsproduktionen och livsmedelskvaliteten.

När det gäller märkning av genetiskt modifierade livsmedel anser regeringen att EU:s mål måste vara att utforma ett fungerande och trovärdigt system som ger möjlighet för konsumenterna att välja livsmedel. Regeringen arbetar vidare, enligt vad som redovisas i skrivelsen, inom EU och andra internationella sammanhang också med att ta fram regler för ursprungsmärkning, bl.a. av kött.

Regeringen konstaterar i skrivelsen sammanfattningsvis att man inom EU på senare år har stramat upp insatserna på livsmedelsområdet väsentligt och att det pågående arbetet kan komma att leda till klara förbättringar när det gäller livsmedelssäkerhet och information om livsmedel till konsumenterna. Regeringen avser dock att även i fortsättningen ha som mål och inriktning att verka för att konsumenternas krav sätts mer i fokus i samband med hanteringen av och informationen om livsmedel för att konsumenternas intressen tydligare skall beaktas.

Motionerna

Viviann Gerdin m.fl. (c) anser i motion 2001/02:L33 att en av grundförutsättningarna för att människor skall kunna utnyttja sin konsumentmakt är att de får god information om den mat de köper och äter. Konsumentmakten är således beroende av en väl fungerande livsmedelsmärkning. I motionen begärs ett tillkännagivande om att regeringen inom EU skall verka för dels att ursprungsmärkningen av livsmedel skall utvecklas (yrkande 1), dels att genmodifierade livsmedel skall märkas (yrkande 2).

Också i motion 2001/02:L34 av Kia Andreasson m.fl. (mp) framhålls livsmedelsmärkningens betydelse för att konsumenterna skall kunna göra medvetna val på marknaden. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen inom EU skall verka för att ursprungsmärkning, inklusive information om eventuella transporter, skall finnas på alla livsmedel inom en snar framtid (yrkande 12). I samma motion anförs att i den mån genmanipulerade livsmedel över huvud taget skall tillåtas, är det av största vikt att det snarast införs ett fungerande märkningssystem för sådana livsmedel. Med hänsyn till bristen på kunskap vad gäller effekter på hälsa och biologisk mångfald bör dock, anförs det i motionen, i första hand införas ett moratorium, dvs. ett tillfälligt förbud, för genmanipulerade livsmedel i hela EU. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen i EU skall driva frågan om införandet av ett sådant moratorium (yrkande 13).

Kjell Eldensjö m.fl. (kd) anser i motion 2001/02:L28 att det är bra att regeringen enligt skrivelsen avser att fortsätta att verka för att konsumentkraven sätts mer i fokus när det gäller livsmedelsfrågor. Ett viktigt sådant krav är, menar motionärerna, ursprungsmärkning av kött. I motionen begärs ett till-

kännagivande om att regeringen inom EU skall verka offensivt för att inte bara nötkött, utan även andra köttslag ursprungsmärks (yrkande 3).

I motion 2001/02:L31 av Christina Axelsson (s) framhålls vikten av säkra livsmedel, god livsmedelshygien i hela livsmedelskedjan och väl fungerande kontrollsystem. Enligt motionären måste konsumenterna kunna känna sig trygga om att innehållsförteckningar, intyg och liknande är korrekta. Regeringen bör därför, anför det i motionen, verka för att EU:s gemensamma regelverk på livsmedelsområdet tillämpas lika av alla medlemsländer och att sanktionsmöjligheterna används mot dem som bryter mot regelverket. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet med det anförda (yrkande 2).

Harald Nordlund och Lennart Kollmats (båda fp) anför i motion 2000/01:MJ257 att konsumenternas förtroende för europeiska livsmedel måste stärkas ytterligare, och motionärerna begär ett tillkännagivande om att konsumentskyddet skall grundas på ett regelverk som finns och tillämpas enhetligt i hela EU (yrkande 4).

Lars Leijonborg m.fl. (fp) anför i motion 2001/02:So637 att den enskilde skall ha rätt att veta exakt vad maten innehåller, hur den är producerad och varifrån den kommer. EU måste enligt motionärerna göra mer för matsäkerheten. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet med det anförda (yrkande 14, delvis).

Utskottets ställningstagande

I samband med att nu gällande nationella mål för konsumentpolitiken beslutades i slutet av november 2001 avstyrkte utskottet ett antal motionsyrkanden rörande olika konsumentaspekter på livsmedelsområdet som i huvudsak motsvarar de nu aktuella yrkandena. Utskottet delade därvid, i sitt av riksdagen godkända betänkande 2001/02:LU2, motionärernas uppfattning vad gäller vikten av ett starkt konsumentperspektiv på livsmedelsområdet samt önskvärdheten av ursprungsmärkning och märkning av genetiskt modifierade livsmedel. Utskottet kunde inte heller finna att det förelåg någon avgörande motsättning mellan motionärerna och den i propositionen redovisade inriktningen på regeringens arbete på området. Till detta kom, menade utskottet, att pågående lagstiftningsarbete på EU-nivå syntes ligga helt i linje med motionsönskemålen.

Lagutskottet behandlade vidare så sent som i april 2002 ett motionsyrkande med krav på införande av ursprungsmärkning av andra svenska köttslag än nötkött (bet. 2001/02:LU18). I likhet med motionärerna ansåg utskottet att det var viktigt att även annat kött än nötkött, inklusive fågelkött, ursprungsmärks. Utskottet förutsatte att regeringen fortsätter att arbeta för en märkning av sådant kött. Mot bakgrund av pågående arbete inom EU saknades skäl att föreslå någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen. Motionen avstyrktes således, och riksdagen följde utskottet.

I sammanhanget bör också nämnas att miljö- och jordbruksutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande 2001/02: MJU5 i januari 2002 uttalat att det genom märkning tydligt skall framgå att en produkt innehåller GMO och

att ett motsvarande motionsyrkande då avslogs med motiveringen att yrkandet ansågs väsentligen tillgodosett genom EG:s rättsakter och pågående arbete inom EU. I samma betänkande avstyrktes även motionsyrkanden med krav på införande av ett moratorium för GMO.

Utskottet kan konstatera att den i skrivelsen redovisade inriktningen på regeringens arbete vad gäller livsmedelsområdet ligger väl i linje med riksdagens tidigare ställningstaganden på området. Vidare synes en samsyn råda mellan motionärerna och regeringen när det gäller vikten av ett starkt konsumentperspektiv på livsmedelsområdet.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2001/02:L28 yrkande 3, 2001/02:L31 yrkande 2, 2001/02:L33, 2001/02:L34 yrkandena 12 och 13, 2000/01:MJ257 yrkande 4 och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del skall avslås.

Marknadsföring och information

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande som gäller inriktningen på regeringens arbete vad gäller kommissionens grönbok om det framtida konsumentskyddet i EU. Utskottet förutsätter att regeringen beaktar de synpunkter som förs fram i motionen. Riksdagen bör vidare avslå ett motionsyrkande om frivillig märkning. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida. *Jämför reservation nr 6 (m).*

Bakgrund

Allmänna bestämmelser på EU-nivå som rör marknadsföring finns i rådets direktiv om vilseledande marknadsföring och jämförande reklam (84/450/EEG). Härutöver finns bestämmelser som rör marknadsföring på mer specifika områden som exempelvis TV-reklam, läkemedel, distansavtal, paketresor, tidsdelat boende och e-handel.

Enligt marknadsföringslagen (1995:450) skall all marknadsföring stämma överens med god marknadsföringssed och även i övrigt vara tillbörlig mot konsumenterna och näringsidkarna. Näringsidkarna skall vidare lämna sådan information som är av särskild betydelse från konsumentens synpunkt. En viktig källa för uttolkningen av begreppet god marknadsföringssed är Internationella Handelskammarens grundregler för reklam. Marknadsföringslagen har generell räckvidd och är således tillämplig på alla former av kommersiella marknadsföringsåtgärder och oavsett målgrupp. I 7 kap. radio- och TV-lagen (1996:480) finns dock särskilda bestämmelser om reklam riktad mot barn. Särskilda regler om reklam för tobak och förbud mot viss marknadsföring av alkohol finns i tobakslagen (1993:581) och alkohollagen (1994:1738).

Som omnämnts tidigare överlämnade kommissionen i oktober 2001 en grönbok om konsumentskyddet inom EU, KOM (2001) 531 slutlig. I grönbok-

ken förde kommissionen fram idén om ett mer flexibelt regelverk, som skulle kunna inrymma generella bestämmelser om god sed och information. Tanken är att sådana bestämmelser skall kompletteras genom bl.a. riktlinjer, branschöverenskommelser och liknande som utarbetas i samarbete mellan myndigheter och intressenter på marknaden. Grönboken innehåller också tankar om effektivare marknadskontroll och om utvidgat samarbete mellan tillsynsmyndigheterna på europeisk nivå.

I sammanhanget bör även erinras om att kommissionen i början av oktober 2001 lagt fram ett förslag till en förordning om säljfrämjande åtgärder på den inre marknaden, KOM (2001) 546 slutlig. Förordningsförslaget syftar till att undanröja förbud och restriktioner i olika medlemsstater som rör kombinationserbjudanden i form av exempelvis rabatter, gåvor, säljfrämjande tävlingar och spel i de fall dessa innebär hinder mot gränsöverskridande handel. Enligt kommissionen skulle förslaget kunna komplettera idén om rambestämmelser på konsumentskyddsområdet såsom de presenterats i grönboken. Förslaget diskuteras för närvarande inom en rådsarbetsgrupp.

Skrivelsen

Av skrivelsen framgår att regeringen ställer sig positiv till att kommissionen går vidare i arbetet med en gemensam EG-lagstiftning som genom generellt hållna bestämmelser lägger fast grundläggande krav på att företagen skall följa god marknadsed i sitt agerande på marknaden. En generalklausul om god sed skulle, enligt regeringens uppfattning, vara ägnad att ge spelrum för en mer dynamisk utveckling av marknads regler i takt med teknik- och produktutvecklingen, ökad internationalisering och andra förändringar i samhället. För att göra tillämpningen effektiv och också tillgodose behovet av rättssäkerhet för berörda parter är det, anförts i skrivelsen, en fördel om en europeisk generalklausul så långt som möjligt kan preciseras genom normbildning i en dialog där myndigheter i medlemsstaterna, konsumenter och näringsliv har en tydlig roll.

Regeringens mål och inriktning på området är sammanfattningsvis att Sverige skall verka för att ett dynamiskt europeiskt regelverk kommer till stånd som innefattar krav på att företag i sin marknadsföring följer god sed på marknaden och lämnar relevant konsumentinformation. Sverige skall vidare verka för effektiva kontrollmöjligheter i varje medlemsstat.

Motionerna

Kia Andreasson m.fl. (mp) anser i motion 2001/02:L34 att det är viktigt att det av regeringen i skrivelsen förordade dynamiska regelverket inte försämrar nu gällande svenska regler vad gäller bl.a. restriktioner för TV-reklam riktad till barn och om alkohol- och tobaksreklam (yrkande 14).

I motion 2001/02:L29 av Christel Anderberg m.fl. (m) anförts att många konsumenter i dag efterfrågar varor med märkning av olika slag, exempelvis etisk märkning, jämställdhetsmärkning och miljömärkning. Denna typ av märkning bör, enligt motionärernas uppfattning, tillåtas att vara ett konkur-

rensverktyg snarare än ett kontrollmedel. Lagstadgad märkning innebär merkostnader för konsumenterna samtidigt som effekterna av märkningen är svårkontrollerade på mikronivå. Enligt motionärerna väljer medvetna konsumenter bäst själva vilka företag som producerar sina varor på ett sätt som passar konsumenternas intressen och val. I motionen begärs ett tillkännagivande som går ut på att märkning skall vara frivillig (delvis).

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller motion 2001/02:L34 yrkande 14 har utskottet för sin del ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av ett gott konsumentskydd i fråga om reklam riktad till barn samt reklam för tobak och alkohol. Något formellt lagstiftningsförslag har dock ännu inte lagts fram från kommissionens sida med anledning av grönboken om det framtida konsumentskyddet, och utskottet har för närvarande inte underlag att göra något särskilt uttalande i motionsspörsmålet. Utskottet förutsätter dock att regeringen under det fortsatta arbetet på området aktualiserar den frågeställning som tas upp i motionen. Behov av något tillkännagivande eller annan åtgärd från riksdagens sida med anledning av vad som anförs i motionen föreligger inte, och utskottet föreslår att motion 2001/02:L34 yrkande 14 skall avslås.

När det sedan gäller motion 2001/02:L29 kan utskottet konstatera att motsvarande motionsyrkanden har avstyrkts av utskottet tidigare (se bl.a. bet. 2001/02:L18). Utskottet har därvid bl.a. anfört att miljömärkning, jämställdhetsmärkning och etisk märkning är viktiga verktyg för att konsumenterna skall kunna göra väl avvägda val på marknaden.

Utskottet har i dag samma inställning och föreslår att motion 2001/02:L29 skall avslås såvitt nu är i fråga.

Konkurrens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå två motionsyrkanden vari begärs ett tillkännagivande om konkurrensens betydelse för konsumenterna. Utskottet kan inte finna att det skulle föreligga någon motsättning mellan motionärernas uppfattning gällande konkurrenspolitiska riktlinjer och vad som anförs i skrivelsen. *Jämför reservationerna nr 7 (m) och nr 8 (fp).*

Skrivelsen

I skrivelsen anför regeringen att Sverige skall verka för att Europas konsumenter erbjuds ett brett utbud av varor och tjänster av god kvalitet till konkurrenskraftiga priser. Regeringen framhåller i skrivelsen prisjämförelser och parallellimport som två viktiga verktyg i det arbetet.

Motionerna

I motion 2001/02:L29 av Christel Anderberg m.fl. (m) anför att konkurrens är den bästa garantin för att konsumenterna skall få så bra varor och tjänster som möjligt, till rimliga priser. Det är också, menar motionärerna, av avgörande betydelse för den internationella styrkan hos svenskt näringsliv att konkurrensen upprätthålls i Sverige. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet med det anförda (delvis).

Lars Leijonborg m.fl. (fp) anför i motion 2001/02:So637 att den enskilde konsumenten skall få bestämma, och i motionen begärs ett tillkännagivande om en stärkt konkurrenspolitik (yrkande 14, delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att riksdagen lade fast riktlinjer för konkurrenspolitiken i oktober 2000 (prop. 1999/2000:140, bet. 2000/01:NU4, rskr. 16). Enligt riksdagens beslut skall konkurrenspolitiken aktivt främja existensen av väl fungerande marknader och vara grundad på ett konsumentperspektiv. Marknaderna skall också präglas av öppenhet för nya produkter, nya företag och nya idéer. Som allmän inriktning skall, enligt riksdagsbeslutet, bl.a. gälla att den svenska marknaden är en del av EU:s inre marknad, att hinder för tillträdet skall minskas och EU:s konkurrensregler kunna tillämpas också i Sverige. Vidare skall gälla att Sverige aktivt skall stödja utvecklingen av sunda konkurrensförhållanden i den globala ekonomin och i samarbete med andra länder ingripa mot internationella konkurrensbegränsningar. I sammanhanget kan vidare nämnas att regeringen våren 2002 i proposition 2001/02:167 lagt fram förslag till ändringar i konkurrenslagen (1993:20) i syfte att kartellbildning skall kunna bekämpas effektivare. Riksdagen kommer att behandla propositionen under senare delen av innevarande vår.

Utskottet kan – från sina utgångspunkter – inte se att det skulle föreligga någon avgörande motsättning mellan motionärernas uppfattning, de riktlinjer på konkurrenspolitikens område som riksdagen nyligen beslutat om och vad som anförts i den nu aktuella skrivelsen. Behov av någon riksdagens åtgärd föreligger därför, enligt utskottets mening, inte.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen skall avslå motionerna 2001/02:L29 i denna del och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del.

Elektronisk handel**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande som går ut på att regeringen skall verka för att effektlandsprincipen inte överges till förmån för ursprungslandsprincipen. Riksdagen bör vidare avslå ett motionsyrkande om att regeringen skall verka för en opt in-reglering i

fråga om obeställd e-postreklam på EU-nivå. *Jämför reservationerna nr 9 (v) och nr 10 (v, kd, c).*

Bakgrund

Svensk marknadsrättslig lagstiftning bygger på den s.k. effektlandsprincipen. Denna innebär att svensk lagstiftning är tillämplig på marknadsföring som har effekt på eller riktar sig till den svenska marknaden, även om marknadsföringen härrör från utlandet. Effektlandsprincipen följer inte av uttrycklig lagstiftning utan grundar sig på förarbetsuttalanden och praxis från Marknadsdomstolen (prop. 1970:57 s. 92 f., prop. 1992/93:75 s. 34 f. och MD 1989:6). Av 2 § marknadsföringslagen (1995:450) följer dock sedan den 1 januari 1996 att lagen är uttryckligt tillämplig på satellitsändningar från Sverige som kan tas emot i ett annat land i EES-området.

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog i juni 2000 direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden, det s.k. e-handelsdirektivet. Direktivet innehåller bestämmelser om informationssamhällets tjänster och om de tjänsteleverantörer som tillhandahåller sådana tjänster.

E-handelsdirektivet bygger på den s.k. ursprungslandsprincipen, som innebär att lagligheten hos en vara eller tjänst skall bedömas enligt reglerna i det land där tillhandahållaren är etablerad. När det gäller e-handelsdirektivet innebär principen dels att varje medlemsstat skall se till att de av informationssamhällets tjänster som en på dess territorium etablerad tjänsteleverantör tillhandahåller överensstämmer med de nationella bestämmelser som är tillämpliga i medlemsstaten, dels att medlemsstaterna inte får begränsa den fria rörligheten för de av informationssamhällets tjänster som har sitt ursprung i en annan medlemsstat. Det territorium där en tjänsteleverantör är etablerad (ursprungslandet) är den ort eller stat där den faktiska näringsverksamheten bedrivs. I ingresspunkt 57 klargörs dock att en medlemsstat enligt EG-domstolens fasta praxis behåller rätten att vidta åtgärder mot en tjänsteleverantör som är etablerad i en annan medlemsstat, men helt eller delvis riktar sin verksamhet mot den första medlemsstatens territorium, om etableringsorten har valts i syfte att kringgå den lagstiftning som skulle ha varit tillämplig på leverantören om denne hade varit etablerad på den första medlemsstatens område.

I en bilaga till direktivet finns en rad undantag från ursprungslandsprincipen uppräknade. Principen är således, enligt vad som framgår av bilagan, inte tillämplig på immaterialrättens område, utgivning av elektroniska pengar, marknadsföring av fondföretag och försäkringar, avtalsparters frihet att välja vilken lagstiftning som är tillämplig på deras avtal, avtalsförpliktelser vid konsumentavtal, giltigheten av vissa avtal om fast egendom och frågan huruvida icke begärda kommersiella meddelanden skall vara tillåtna eller ej.

Regeringen har i proposition 2001/02:150 Lag om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, m.m. bl.a. föreslagit en ny lag i syfte att i svensk rätt genomföra direktivet. I den föreslagna lagen föreslås bl.a. en bestämmelse som innebär att en tjänsteleverantör med en annan etableringsort än Sverige inom EES-området har rätt att, utan hinder av svenska regler på det s.k. samordnade området, tillhandahålla tjänstemottagare i Sverige informationssamhällets tjänster. En domstol får dock, enligt den föreslagna bestämmelsen, under vissa förutsättningar med stöd av lag vidta åtgärder som begränsar den fria rörligheten för en sådan tjänst, om det är nödvändigt för att skydda allmän ordning och säkerhet, folkhälsan eller konsumenter. Vidare föreslås en bestämmelse som innebär att svensk rätt skall gälla inom det samordnade området för de informationssamhällets tjänster som tillhandahålls av tjänsteleverantörer med Sverige som etableringsort, även om tjänsterna helt eller delvis riktar sig mot tjänstemottagare i någon annan stat inom EES-området.

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls att den nya tekniken erbjuder konsumenterna en möjlighet att köpa varor och tjänster på elektronisk väg och att den därmed underlättar för konsumenterna att dra nytta av ett ökat utbud, inte minst på den inre marknaden. Trots att alltfler konsumenter har tillgång till Internet, tyder dock mycket, enligt vad som anförs i skrivelsen, på att konsumenterna fortfarande är obenäga att utnyttja den elektroniska handeln. Att den elektroniska handeln utgör en mycket liten del av den totala försäljningen kan således, menar regeringen, delvis bero på att den från konsumentsynpunkt i viss mån är förenad med större osäkerhet i jämförelse med traditionell handel.

Genom antagandet av e-handelsdirektivet och flera tidigare direktiv, bl.a. direktivet om vilseledande marknadsföring och distansavtalsdirektivet finns det, enligt regeringens bedömning, i flera avseenden ett relativt gott konsumentskydd inom EU när det gäller elektronisk handel. Till detta kommer, anförs det i skrivelsen, att de tankar på en generalklausul för god sed på marknaden som för närvarande diskuteras inom EU med anledning av kommissionens grönbok i hög grad är relevanta också för den elektroniska handeln.

Med tanke på att det regelverk som finns på EU-nivå vad gäller den elektroniska handeln är relativt nytt och delvis komplicerat, avser regeringen att ha som mål och inriktning att noga följa den praktiska tillämpningen av gemenslagsstiftningen som rör konsumenternas intressen i samband med elektronisk handel och verka för ett utökat administrativt samarbete i Europa och globalt i dessa frågor. Enligt regeringens uppfattning bör inriktningen vara att konsumentskyddet skall ligga på samma nivå vid elektronisk handel som vid traditionell handel.

Motionerna

Tanja Linderborg m.fl. (v) anför i motion 2001/02:L30 att det inte kan råda någon tvekan om att ursprungslandsprincipen är mer integrationsvänlig än effektlandsprincipen. Ursprungslandsprincipen innebär att näringsidkare kan betrakta och behandla hela EU som en enda konsumentmarknad vilket, enligt motionärerna, urholkar själva syftet med minimiregler på konsumentområdet. Motionärerna anser att ursprungslandsprincipens förmodade positiva inverkan på den gränsöverskridande konsumenthandels tillväxt kommer att motverkas av att konsumenterna kan dra sig för att handla från utländska företag i vetenskap om att dessa inte behöver följa marknadslandets konsumentskyddsregler utan endast behöver följa ursprungslandets regelverk, som är okänt för konsumenterna. I motionen begärs ett tillkännagivande om att regeringen i det fortsatta arbetet på konsumentområdet inte skall överge effektlandsprincipen till förmån för ursprungslandsprincipen (yrkande 2).

Kjell Eldensjö m.fl. (kd) tar i motion 2001/02:L28 upp en annan fråga med anknytning till elektronisk handel, nämligen s.k. obeställd e-postreklam. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen skall vara pådrivande och påskynda det pågående lagstiftningsarbetet inom EU när det gäller införandet av en s.k. opt in-reglering för sådan reklam (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller frågan om ursprungslandsprincipen som tas upp i motion 2001/02:L30 yrkande 2, kan utskottet konstatera att Sverige enligt artikel 249 i EG-fördraget är skyldigt att genomföra e-handelsdirektivet i svensk rätt. Som redovisats i det föregående innebär detta bl.a. ett krav på att effektlandsprincipen skall överges till förmån för ursprungslandsprincipen på de områden som omfattas av direktivet, bl.a. vad gäller marknadsföring på Internet. Utskottet är i förevarande sammanhang inte berett att göra något särskilt uttalande i frågan huruvida Sverige på det området som omfattas av direktivet i framtiden skall verka för en återgång till effektlandsprincipen. I stället förutsätter utskottet att regeringen noga följer tillämpningen av ursprungslandsprincipen och vidtar de åtgärder på nationell nivå och på EU-nivå som kan tänkas bli erforderliga när större erfarenheter av den nya lagstiftningen vunnits. Utskottet kan i övrigt konstatera att effektlandsprincipen, med de begränsningar som följer av allmänna EG-rättsliga principer, alltså gäller på det marknadsrättsliga området. Utskottet ser för sin del inte någon anledning att frånga denna ordning och utgår från att regeringen återkommer till riksdagen om skäl för en annan inställning i frågan skulle uppkomma.

I övrigt påminner utskottet om att ursprungslandsprincipen inte är tillämplig på bl.a. frågor rörande parternas rätt att välja tillämplig lag på ett avtal och avtalsförpliktelser i konsumentförhållanden. Dessa frågor regleras i stället på gemenskapsnivå i den s.k. Romkonventionen. I denna finns särskilda konsumentskyddsregler, som bl.a. innebär att konsumentens hemlands lag under vissa förutsättningar skall vara tillämplig i en kontraktsrättslig tvist. Konventionen är införlivad i svensk rätt genom lagen (1998:167) om tillämplig lag för

avtalsförpliktelser. Som påpekas i skrivelsen har arbete nyligen inletts i syfte att göra om Romkonventionen till en förordning. Utskottet vill för sin del understryka vikten av att regeringen, i linje med vad som utlovas i skrivelsen, verkar för att konsumentskyddsaspekten noga beaktas i det kommande arbetet och att konventionen inte förändras i en sådan riktning att konsumentskyddet försämras. Utskottet förutsätter att regeringens arbete bedrivs med denna inriktning utan att något särskilt uttalande från riksdagens sida kommer till stånd.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2001/02:L30 yrkande 2 skall avslås.

När det sedan gäller frågan om tillåtligheten av obeställd e-postreklam som tas upp i motion 2001/02:L28 erinrar utskottet om att ett tiotal motionsyrkanden med samma inriktning som det nu aktuella avstyrktes av utskottet så sent som i mars 2002. Utskottet kunde därvid i sitt av riksdagen godkända betänkande 2001/02:LU16 konstatera att regeringen i pågående lagstiftningsarbete på EU-nivå ställt sig bakom rådets och kommissionens förslag till s.k. kom-datadirektiv, innebärande olika former av opt-in i fråga om obeställd e-postreklam. Utskottet förutsatte att regeringen skulle vidhålla denna inställning utan något formellt tillkännagivande från riksdagens sida.

När nu frågan om obeställd e-postreklam på nytt är föremål för behandling kan utskottet konstatera att regeringen i den nu aktuella skrivelsen anfört att Sverige inom EU verkar för regler som förbjuder oönskad e-postreklam när en etablerad kundkontakt inte finns. Inriktningen på regeringens arbete ligger således helt i linje med motionärernas önskemål, och inte heller nu föreligger skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd på området. Motion 2001/02:L28 yrkande 4 bör därför avslås.

Finansiella tjänster och hushållens skuldsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden med krav på att regeringen skall verka för att de av Konsumentpolitiska kommitténs förslag som rör finansiella tjänster skall aktualiseras på EU-nivå. Utskottet hänvisar till tidigare uttalanden från regeringens sida.

Bakgrund

Som närmare redovisas i skrivelsen har under de senaste decennierna vidtagits en lång rad åtgärder i syfte att främja rörligheten för finansiella tjänster inom EU-samarbetet och att stärka konsumentskyddet på området.

Konsumentkrediter regleras i rådets direktiv 87/102/EG av den 22 december 1986 om konsumentkrediter. Direktivet är för närvarande föremål för en översyn, och ett förslag till nytt direktiv kan förväntas under innevarande år. Direktivet är i huvudsak genomfört i svensk rätt genom konsumentkreditlagen (1992:830) som trädde i kraft den 1 januari 1993 och då ersatte 1977 års

konsumentkreditlag (prop. 1991/92:83, bet. LU28, rskr. 319). I lagen finns bl.a. bestämmelser om hur ett konsumentkreditavtal skall upprättas, vad avtalet får innehålla och i vilken utsträckning avtalet kan ändras under avtalstiden och betalningsansvar vid obehörigt utnyttjande av kontokort.

Konsumentpolitiska kommittén lade fram ett antal förslag med anknytning till konsumentkreditlagen. Sålunda föreslog kommittén bl.a. att det skulle införas ett generellt krav på att kreditkostnaden skall anges i kronor och ett uttryckligt krav på kreditprövning. Kommittén föreslog vidare nya regler vad gäller konsumentens betalningsansvar när någon obehörigen har utnyttjat hans eller hennes betalkort.

Skrivelsen

I skrivelsen anför regeringen att en utvecklad Europamarknad för finansiella tjänster kan innebära stora fördelar för konsumenterna. Regeringen konstaterar dock att det i dag ännu inte finns någon sådan marknad. En viktig förutsättning för att konsumenternas förtroende och de finansiella tjänsternas rörlighet skall öka är, enligt regeringens bedömning, att konsumentskyddet uppfattas som tillräckligt starkt.

I skrivelsen anför sammanfattningsvis vad gäller mål och inriktning att Sverige skall verka för att det konsumentskydd som byggs upp inom EU när det gäller finansiella tjänster får avsedd effekt och för att konsumenterna får ökade kunskaper på området. Tydlig information samt möjligheter till reklamation och tillgång till tvistlösning måste också säkerställas. Vidare bör problem med hushållens skuldsättning bevakas även ur ett europeiskt perspektiv.

Motionen

I motion 2001/02:L34 av Kia Andreasson m.fl. (mp) anför att Konsumentpolitiska kommittén lade fram flera goda förslag vad gäller konsumentskyddet rörande finansiella tjänster som varken lett till skarpa förslag eller utretts vidare. Detta är enligt motionärerna beklagligt, och i motionen begärs ett tillkännagivande om att regeringen skall beakta dessa förslag i det fortsatta EU-arbetet (yrkande 16).

I samma motion begärs ett tillkännagivande om att regeringen skall verka för att det skall införas ett generellt krav på EU-nivå att kreditkostnaden skall anges i landets valuta (yrkande 17).

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att regeringen i proposition 2000/01:135 Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 uttalade att man hade för avsikt att verka för att de frågor som Konsumentpolitiska kommittén tagit upp skulle uppmärksammas under den kommande revideringen av konsumentkreditdirektivet. Oavsett om översynen eller eventuella direktivförslag gav anledning till det avsåg regeringen, enligt vad som anfördes i propositionen, att inleda egna överväganden vad gäller frågan huruvida konsumentkreditlagen borde

ändras så att kreditkostnaden alltid skall anges i kronor och samtidigt ta ställning till kommitténs övriga förslag.

När det gäller betalningsansvar för obehöriga uttag med kontokort anfördes i propositionen att man inom Regeringskansliet våren 2001 påbörjat en inledande översyn av lagstiftningen i syfte att bl.a. göra bestämmelserna mer teknikberoende.

Utskottet har för sin del ingen annan uppfattning än motionärerna vad gäller vikten av ett starkt konsumentskydd i samband med kreditgivning. Utskottet förutsätter att regeringen står fast vid de uttalanden man tidigare gjort och något behov av åtgärder från riksdagens sida med anledning av de nu aktuella motionerna kan därmed inte anses föreligga.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2001/02:L34 yrkandena 16 och 17 skall avslås.

Tjänster i allmänhetens intresse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande i vilket motionärerna begär en konsumentstrategi vad gäller den avreglerade el- och telesektorn.

Bakgrund

Med tjänster i allmänhetens intresse eller s.k. nödvändighetstjänster avses bl.a. telekommunikationer, post, transporter, elektricitet samt radio och TV. Dessa tjänster har till övervägande del tidigare tillhandahållits i offentlig regi både i Sverige och i övriga Europa. Under senare år har dock alltfler marknader öppnats för konkurrens, vilket inneburit att verksamheten i såväl Sverige som i andra medlemsstater till större delen numera sker på kommersiell basis. Syftet har varit att effektivisera verksamheten, utöka utbudet och sänka priserna för konsumenterna. Åtgärderna har också varit ett led i ansträngningarna att höja den europeiska ekonomins konkurrenskraft. Förändringen innebär inte att den offentliga sektorn släppt kontrollen över denna typ av tjänster utan att kontrollen sker i andra former.

Skrivelsen

I skrivelsen anfördes att den svenska linjen är att den pågående liberaliseringen av tjänster i allmänhetens intresse inom EU bör fortsätta eftersom den medför fördelar för konsumenterna i form av lägre priser och större utbud. När sådana tjänster liberaliseras inom EU till förmån för ökad konkurrens och lägre priser skall Sverige verka för att konsumentintressena beaktas fullt ut och i samma takt. Sverige skall vidare verka för att tillgång för alla säkras. Studier och utvärderingar som belyser effekterna av liberaliseringen av denna typ av tjänster bör genomföras på EU-nivå.

Motionen

Kia Andreasson m.fl. (mp) anser i motion 2001/02:L34 att ett område där konsumenternas hälsa för närvarande hänger i luften är den avreglerade el- och telesektorn. Från att ha varit ett samhällsansvar har denna sektor, anför det i motionen, övergått till privata aktörer, som inte har ett samhällsansvar att i första hand se till konsumenternas intressen utan att se till bolagets egna ekonomiska vinster. I motionen begärs ett tillkännagivande om att det behövs en övergripande konsumentstrategi vad gäller utbyggnaden av el- och telesektorn, dvs. dragningen av elledningar, uppbyggnaden av master och basstationer (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning och anser att det är viktigt att konsumentintressena beaktas i samband med avregleringar av nödvändighetstjänster. Som framhålls i skrivelsen måste därvid säkerställas att informationen om tjänsterna är relevant och begriplig och att avtalsvillkoren är skäliga och möjliggör byte av tjänsteföretag. Det är dessutom angeläget att en konsument som hamnar i tvist med en leverantör lätt kan få sin sak prövad. Ett annat grundläggande krav är att alla konsumenter skall ha tillgång till tjänsterna. Som framhålls i skrivelsen är det inte självklart att marknadskrafterna helt och fullt klarar av detta på egen hand och att åtgärder från det offentliga kan komma att behövas i vissa fall.

Enligt regeringens bedömning bör studier och utvärderingar av liberaliseringens effekter för konsumenterna genomföras på EU-nivå. I det sammanhanget kan påminnas om att regeringen nyligen givit Konsumentverket i uppdrag att i samarbete med Konkurrensverket och övriga sektorsmyndigheter göra systematiska studier av vilka konsekvenser de nyligen konkurrensut-satta marknaderna har fått och i framtiden kan få för konsumenterna. Under år 2002 skall, enligt uppdraget, elmarknaden prioriteras.

I avvaktan på resultatet av det pågående och aviserade arbetet är utskottet inte berett att förorda någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 2001/02:L34 yrkande 6, som därför bör avslås.

Alternativ tvistlösning utanför domstol**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som rör alternativ tvistlösning utanför domstol. Utskottet anser att det inte föreligger någon motsättning mellan regeringen och motionärerna.

Bakgrund

Inom EG och EU har alltsedan 1980-talet i en rad skilda sammanhang uppmärksamrats de problem som kan möta konsumenter när det gäller möjlig-

heten att hävda sin rätt i gränsöverskridande tvister på den inre marknaden. Inriktningen på området har varit att underlätta för konsumenter att få sin rätt prövad och att undvika långdragna och dyra förfaranden.

Kommissionen antog år 1993 en grönbok som bl.a. syftade till att utgöra underlag för fortsatta diskussioner om problemet med att ge tillgång till rättslig prövning för alla medborgare på lika villkor i alla medlemsländer, KOM (1993) 576 slutlig. I grönboken lades fram ett antal förslag till hur lösandet av gränsöverskridande konsumenttvister kan underlättas, både på kollektiv och individuell nivå. Bland dessa förslag kan nämnas förbuds förelägganden med giltighet i hela gemenskapen och förenklade tvistlösningsförfaranden utom domstol (s.k. Alternative Dispute Resolution, ADR).

På grundval av 1993 års grönbok antog kommissionen i februari 1996 ett meddelande med en handlingsplan angående tvistlösning på konsumentområdet, KOM (96) 13 slutlig. I handlingsplanen lades fram olika förslag till åtgärder i syfte att bl.a. underlätta tvistlösning utanför domstol. Ett utomprocessuellt tvistlösningsorgan måste, enligt handlingsplanen, ha förtroende bland konsumenterna. Det är också viktigt att ett sådant organ är oberoende och att förfarandet är offentligt.

1996 års handlingsplan följdes upp i mars 1998 genom att kommissionen antog ett meddelande om reglering av konsumenttvister utanför domstol med syfte att uppmuntra och underlätta reglering av konsumenttvister på ett tidigare stadium, KOM (1998) 198 slutlig. Meddelandet bestod av två delar, dels en rekommendation (nr 98/257/EG) om de principer som skall tillämpas av de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol, dels en europeisk reklamationsblankett. Enligt kommissionens rekommendation måste ett sådant organ följa principerna om oberoende, öppenhet, kontradiktoriskt förfarande, effektivitet, legalitet, frihet och representation.

Rådet antog, på kommissionens initiativ, i mars 2000 en resolution om ett gemenskapstäckande nätverk av nationella instanser för utomrättslig reglering av konsumenttvister, EEJ-net. Kontaktpunkter, s.k. clearing houses, skall utses i varje medlemsstat, och avsikten är att konsumenterna skall kunna få information och råd om tvistlösningsorgan och tvistlösningsprocedurer utanför domstol i andra medlemsstater. Konsumenterna skall också kunna få hjälp med den särskilda europeiska reklamationsblanketten. I Sverige är Konsument Europa, en del av Konsumentverket, en sådan kontaktpunkt. Nätverket trädde i funktion i oktober 2001. I februari 2001 lanserade kommissionen också ett nätverk för gränsöverskridande tvistlösning utanför domstol när det gäller finansiella tjänster, FIN-net. Nätverket syftar till att garantera informationsutbyte så att klagomål handläggs så snabbt, effektivt och professionellt som möjligt. Till skillnad från vad som gäller för EEJ-net finns inte några kontaktpunkter utan meningen är att respektive tvistlösningsorgan skall hänvisa konsumenten till rätt organ i den andra medlemsstaten. Konsument Europa ingår även i FIN-net.

Kommissionen överlämnade den 22 april 2002 en grönbok om alternativa system för tvistlösning inom civil- och handelsrätt, KOM (2002) 196. Syftet med grönboken är att inleda en bred diskussionen bland medlemsstaterna och andra berörda parter om en rad olika juridiska frågor rörande alternativ tvistlösning.

Skrivelsen

I skrivelsen anför regeringen att utvecklingen inom EU när det gäller konsumenternas möjligheter till tvistlösning utom domstol varit positiv. De system som har inrättats för att hjälpa konsumenterna att lösa gränsöverskridande tvister verkar, menar regeringen, ha goda förutsättningar att fungera på ett bra sätt. Sverige bör, anför det i skrivelsen, ha som mål och inriktning att stödja insatser på gemenskapsnivå och på internationell nivå i syfte att konsumenterna skall kunna få sin rätt prövad på ett enkelt, snabbt och billigt sätt.

Motionerna

I motion 2001/02:L29 anser Christel Anderberg m.fl. (m) att en bättre modell än domstolsprocesser är att anamma de moderna principerna för utomrättslig lösning av konsumenttvister, s.k. alternative dispute resolution, ADR. Motionärerna ställer sig därför bakom det nyligen inrättade nätverket för utomrättslig gränsöverskridande tvistlösning som, anför det i motionen, ger konsumenterna egenmakt att lösa problem utan att gå till domstol. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed (delvis).

Kia Andreasson m.fl. (mp) anför i motion 2001/02:L34 att med en ökad rörlighet över gränserna uppkommer behov av att underlätta konsumenternas möjligheter att lösa olika tvister med näringsidkarna. Om det skall vara enkelt för konsumenterna att få sin rätt prövad bör det också, enligt motionärerna, vara enkelt att hitta rätt instans. I motionen begärs ett tillkännagivande om att man bör kunna vända sig till samma instans oavsett om köpet gjorts i Sverige eller i något annat EU-land (yrkande 18).

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller motion 2001/02:L29 har utskottet inte någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller det angelägna i att skapa tvistlösningsmekanismer i vilka särskilt gränsöverskridande tvister kan lösas på ett enkelt, billigt och snabbt sätt. Mot bakgrund av vad som anförts i skrivelsen framgår att även regeringen har samma inställning i frågan, varför det enligt utskottets mening inte föreligger behov av någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen, som därför bör avslås såvitt nu är ifråga.

Inte heller när det gäller motion 2001/02:L34 yrkande 18 kan utskottet av samma skäl finna skäl till någon riksdagens vidare åtgärd. Motionen bör därför avslås.

Tillämplig lag i utomobligatoriska tvister

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande vari begärs ett tillkännagivande om inriktningen på regeringens arbete vad gäller tillämplig lag i utomobligatoriska tvister. Utskottet förutsätter att regeringen i det fortsatta arbetet beaktar de synpunkter som framförs i motionen. *Jämför reservation nr 11 (v, fp).*

Bakgrund

Bestämmelser om tillämplig lag i avtalsförhållanden finns i konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, den s.k. Romkonventionen. Utgångspunkten i konventionen är att parterna har frihet att själva välja vilket lands lag som skall vara tillämplig. Om parterna inte har valt någon lag, skall den lag tillämpas som avtalet har närmast anknytning till. När det gäller konsumentavtal finns i artikel 5 vissa skyddsregler som innebär att parternas lagval inte får innebära att konsumenten berövas det skydd som tillförsäkras honom eller henne enligt tvingande regler i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort. Om parterna i ett konsumentavtal inte har avtalat något särskilt i lagvalsfrågan skall lagen i konsumentens hemland tillämpas.

För närvarande pågår inom kommissionen överväganden som syftar till att Romkonventionen skall göras om till en EU-förordning.

Frågan om tillämplig lag i utomobligatoriska förhållanden, dvs. där det inte råder något avtalsförhållande mellan parterna, är inte lag- eller konventionsreglerad. I de flesta av EU:s medlemsländer har dock i praxis utvecklats en princip, den s.k. *lex loci delicti*-principen, som innebär att lagen i det land där den skadegörande handlingen företas skall tillämpas. I vissa situationer kan dock det problemet uppstå att den skadegörande handlingen företas i ett annat land än det där skadan uppkommer. Så kan exempelvis bli fallet vid förtal i massmedier med internationell spridning, miljöfarliga utsläpp och databrottslighet. Problemet har lösts på olika sätt i EU:s medlemsländer. I vissa länder är det avgörande kriteriet var den skadeståndsgrundande handlingen utfördes, medan det i andra länder är avgörande var den skadelidande har sitt hemvist. Ytterligare en kategori är de länder som låter den skadelidande välja den för honom eller henne mest fördelaktiga lagen. I svensk rätt är rättsläget för närvarande osäkert.

Under det senaste decenniet har frågan om en reglering på EU-nivå av lagvalsfrågan i utomobligatoriska förhållanden diskuterats i olika sammanhang. Något formellt förslag har ännu inte lagts fram. Kommissionen presenterade dock den 3 maj 2002 ett utkast till en förordning om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser. Syftet med utkastet är att inleda en diskussion om en gemenskapsrättsakt i ämnet. Enligt huvudregeln i utkastet till förordning skall tillämplig lag för en utomobligatorisk förpliktelse som härleder sig från en skadeståndsgrundande handling vara lagen i det land där skadan upp-

kom, oavsett i vilket land den händelse som orsakade skadan ägde rum och oavsett i vilket land eller i vilka länder den indirekta skadan uppkom.

Vad gäller tillämplig lag i utomobligatoriska förpliktelser som härleder sig från en kränkning av privatlivet eller personlighetsskyddet eller från ärekränkning skall lagen i det land där den som lidit skadan hade sitt hemvist vid tidpunkten för den skadeståndsgrundande handlingen vara tillämplig.

Kommissionen har uppmanat alla berörda parter att senast i mitten av september 2002 lämna synpunkter på utkastet och dess lagvalsregler. Utkastet och de synpunkter som framförs kommer, enligt vad som anförs i utkastet, att beaktas vid den fortsatta beredningen av en kommande rättsakt på området.

Motionen

I motion 2001/02:L32 påpekar Ana Maria Narti m.fl. (fp) att skyddet för tryck- och yttrandefriheten inom EU befinner sig på mycket varierande nivå och att möjligheterna att angripa nyhetsförmedling och samhällsdebatt genom krav på skadestånd i domstol i flera länder är långt mer vidsträckta än i Sverige. Vilket lands lag som är tillämplig kan således, menar motionärerna, få stor betydelse för huruvida nyhetsförmedlingens, debattens och konstens frihet är skyddad eller inte. I motionen argumenteras för att det internationellt privaträttsliga regelverk som nu övervägs inom EU skall utformas på så sätt att det är sändarlandets lag som skall vara tillämplig och således inte lagstiftningen i den skadelidandes hemland. En motsatt ordning kan, framhåller motionärerna, innebära att makthavare i länder med ett svagt skydd för press- och yttrandefrihet kan sätta i system att angripa internationella kritiker i domstolar där lagen ger stora möjligheter att få kritiker ålagda skadeståndsskyldighet – skadestånd som sedan myndigheterna i andra länder förväntas att driva in. I motionen begärs tillkännagivanden om att den i de svenska grundlagarna fastlagda synen på tryck- och yttrandefrihet skall vara vägledande för regeringen i det fortsatta arbetet inom EU-samarbetet vad gäller frågor om tillämplig lag i gränsöverskridande tvister (yrkande 1). Motionärerna begär även ett tillkännagivande om att EU-regler om tillämplig lag kan innebära risker för tryck- och yttrandefriheten (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening pekar motionärerna på en viktig och intresseväckande frågeställning som varit föremål för diskussion runt om i Europa under senare år. Utskottet förutsätter att regeringen i den fortsatta beredningen av frågan noga beaktar de synpunkter som förts fram i den nu aktuella motionen, utan att något tillkännagivande kommer till stånd. Motionsspörsmålet är emellertid inte renodlat konsumenträttsligt utan aktualiserar en rad olika frågeställningar på civil- och processrättens område. Med hänsyn till detta är utskottet inte berett att, på förevarande underlag och i detta sammanhang, förorda något särskilt uttalande eller annan åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2001/02:L32 skall avslås.

Ekologiskt hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande som gäller en strategi för hållbar utveckling. Resultatet av den av regeringen aviserade utvärderingen av miljömålet i konsumentpolitiken bör först avvaktas innan utskottet är berett att överväga något initiativ från riksdagens sida.

Bakgrund

Som redovisats inledningsvis innebär miljömålet inom konsumentpolitiken att sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling. Miljömålet beslutades av riksdagen år 1995 (prop. 1994/95:140, bet. LU32, rskr. 438). 2001 års konsumentpolitiska beslut föranledde ingen förändring av miljömålets formulering. Bakom miljömålets införande låg en strävan att starkare betona sambandet mellan konsumtion och miljö. Det ansågs vara en viktig konsumentpolitisk uppgift att försöka uppnå sådana konsumtionsmönster som belastar miljön så lite som möjligt. Vidare betonades vikten av att påverka även produktionen i denna riktning.

År 1998 överlämnade regeringen skrivelse 1997/98:67 Konsumenterna och miljön – en handlingsplan för hållbar utveckling till riksdagen. I den då aktuella skrivelsen lade regeringen fram en handlingsplan för arbetet med att uppfylla miljömålet. Planen utgjorde ett led i arbetet att uppnå en hållbar utveckling och syftade till att inleda en process vars syfte var att uppmuntra och underlätta för hushållen att ta ett ökat ansvar för miljön och resurshushållningen. Skrivelsen föranledde ingen erinran från riksdagens sida (bet. 1999/2000:LU21, rskr. 220).

I januari 2002 överlämnade regeringen skrivelse 2001/02:68 med en lägesrapport om det arbete som regeringen och dess myndigheter bedrivit för att uppnå miljömålet i konsumentpolitiken. Inte heller denna skrivelse föranledde någon erinran från riksdagens sida (bet. 2001/02:LU18). Avsikten är att en utvärdering av miljömålet skall redovisas för riksdagen under år 2002.

Skrivelsen

I skrivelsen anförts att Sverige skall fortsätta att verka för att EU anlägger ett konkret miljöperspektiv på konsumentfrågorna och för att det skall utvecklas en strategi för ekologiskt hållbar utveckling inom konsumentsektorn. En sådan strategi bör, enligt regeringen, uppmärksamma förbättrad miljöinformation, varuprovning och kunskapsuppbyggnad avseende sambanden mellan hushållens agerande och påverkan på hälsa och miljö.

Motionen

I motion 2001/02:L34 av Kia Andreasson m.fl. (mp) anføres att det i och för sig är positivt med en strategi på EU-nivå för ekologiskt hållbar utveckling. Enligt motionärerna når Sverige dock förmodligen snabbare framsteg om en sådan strategi först utvecklas för den svenska konsumentpolitiken. I motionen begärs ett tillkännagivande om att en strategi för hållbar utveckling skall utformas för den svenska konsumentpolitiken innan regeringen verkar för att EU skall anlägga ett konkret miljöperspektiv på konsumentfrågorna (yrkande 19).

Utskottets ställningstagande

Den av regeringen aviserade utvärderingen av miljömålet inom konsumentpolitiken bör först avvaktas innan utskottet är berett att överväga något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion 2001/02:L34 yrkande 19, som därför bör avslås.

Reservationer

1. Principiella frågor (punkt 1)

av Christel Anderberg, Elizabeth Nyström, Berit Adolfsson och Anders Sjölund (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L29 i denna del.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det nu hög tid för en annan grundsyn på konsumentpolitiken inom EU än den som kommer till uttryck i skrivelsen.

Inriktningen på konsumentpolitiken på det nationella planet syftar till att genom centralisering skapa ett system för styrande av konsumenternas val. Detta innebär att konsumenternas egen förmåga förringas och att varor och tjänster fördyras eftersom producenternas extra kostnader övervältras på konsumenterna. Vi kan, mot bakgrund av vad som anförs i skrivelsen, med beklagande konstatera att regeringen avser att lägga inriktningen av den nationella konsumentpolitiken till grund även för arbetet på EU-nivå.

Vi anser att tron på den enskildes egen förmåga är en grundbult i ett sunt samhälle. En modern konsumentpolitik måste därför ge människor utrymme att själva fatta egna beslut om sin konsumtion. När beslutanderätten överflyttas från konsumenterna till statliga eller överstatliga organisationer skapas en konstgjord konsumentmakt, vilket i sin tur leder till att den enskilde konsumentens möjligheter till eget beslutsfattande minskar. Konsumentpolitiken på EU-nivå bör vara inriktad på att öka den konkurrensutsatta marknaden, att vidga området för privat näringsverksamhet, att avveckla offentliga monopol och att minska offentligt ägande i näringsverksamhet. Det är vidare viktigt att regeringen i det europeiska samarbetet verkar för avregleringar, decentralisering av beslutsfattandet och en väl fungerande inre marknad.

Inriktningen av regeringens arbete på det konsumentpolitiska området bör utformas i enlighet med den principiella inställning som nu har redovisats.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L29 i denna del, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Lagstiftning (punkt 2)

av Tanja Linderborg och Tasso Stafilidis (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motionerna 2001/02:L30 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Regeringen ger i skrivelsen uttryck för en positiv inställning till ett framtida harmoniserat konsumentskydd inom EU. Detta kan vi inte tolka på annat sätt än att regeringen nu avser att frångå principen om att Sverige skall verka för att EU-lagstiftningen på konsumentområdet utformas som minimiregler för att i stället förespråka en harmoniserad konsumentskyddslagstiftning på EU-nivå.

Vi delar inte regeringens uppfattning i denna fråga. Enligt vår uppfattning kommer den av regeringen förordade inriktningen att föra med sig nackdelar för konsumenterna och göra det omöjligt eller i varje fall mindre meningsfullt att uppställa eller behålla ett konsumenträttsligt skydd som är högre än vad som gäller i andra medlemsländer. Nivån på konsumentskyddet kommer också att bli en förhandlingsfråga där flertalet övriga medlemsstater sannolikt inte kommer att acceptera nivån på det svenska konsumentskyddet. Det föreligger därför stor risk för att Sverige kommer att tvingas att sänka sin konsumentskyddsnivå.

Regeringen bör mot denna bakgrund även fortsättningsvis verka för att EU-lagstiftningen på konsumentområdet utformas som minimiregler och att ingen medlemsstat skall behöva sänka sin konsumentskyddsnivå.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motionerna 2001/02:L30 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 1–3, som sin mening ge regeringen till känna.

3. Konsumentinflytande (punkt 3)

av Christel Anderberg, Elizabeth Nyström, Berit Adolfsson och Anders Sjölund (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L29 i denna del samt avslår motionerna 2001/02:L31 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Vi vill framhålla det angelägna i att konsumentorganisationerna är självständiga och att de inte blir bundna till en nationell regering eller kan misstänkas för att inte vara oberoende. Kravet på medfinansiering och precisering av konsumentprojekt vid beviljande av ekonomiskt stöd är därför av stor vikt. Regeringen bör i det kommande arbetet med att utarbeta ett nytt rambeslut med regler för beviljande av ekonomiskt stöd till konsumentorganisationer och konsumentprojekt på EU-nivå verka för att regelverket inte luckras upp så att finansiellt stöd kan utgå utan klara grunder eller metoder för uppföljning.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L29 i denna del, som sin mening ge regeringen till känna. Ställningstagandet innebär att riksdagen bör avslå motionerna 2001/02:L31 yrkande 1 och 2001/02:L34 yrkandena 7 och 8.

4. Livsmedelsfrågor (punkt 7)

av Rolf Åbjörnsson (kd), Kjell Eldensjö (kd) och Viviann Gerdin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motionerna 2001/02:L28 yrkande 3 och 2001/02:L33 samt avslår motionerna 2001/02:L31 yrkande 2, 2001/02:L34 yrkandena 12 och 13, 2000/01:MJ257 yrkande 4 och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del.

Ställningstagande

Som framhålls i motionerna 2001/02:L28 yrkande 3 och 2001/02:L33 är fullgod livsmedelsinformation en grundläggande förutsättning för att människor skall kunna utnyttja sin konsumentmakt. Det är således viktigt att konsumentkraven sätts mer i fokus på livsmedelsområdet och att konsumenterna informeras om livsmedlens ursprung och innehåll och om eventuell förekomst av genmodifierade organismer. Regeringen bör därför verka kraftfullt inom EU för att ursprungsmärkningen av livsmedel utvecklas och att märkning av genmodifierade livsmedel kommer till stånd.

En särskild fråga som särskilt bör uppmärksammas i detta sammanhang är ursprungsmärkning av kött. I dag förekommer visserligen ursprungsmärkning av nötkött, vilket är ett steg i rätt riktning. Enligt vår uppfattning bör dock även andra köttslag ursprungsmärkas. Regeringen bör verka aktivt för att en sådan märkningsordning införs på EU-nivå.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motionerna 2001/02:L28 yrkande 3 och 2001/02:L33 och med avslag på motion-

erna 2001/02:L31 yrkande 2, 2001/02:L34 yrkandena 12 och 13, 2000/01:MJ257 yrkande 4 och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del, som sin mening ge regeringen till känna.

5. Livsmedelsfrågor (punkt 7)

av Tanja Linderborg och Tasso Stafilidis (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L34 yrkande 13 samt avslår motionerna 2001/02:L28 yrkande 3, 2001/02:L31 yrkande 2, 2001/02:L33, 2001/02:L34 yrkande 12, 2000/01:MJ257 yrkande 4 och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del.

Ställningstagande

Osäkerheten kring genmanipulerade livsmedel är enligt vår mening alltför stor. För att hinna få fram ett bättre vetenskapligt underlag för att bedöma riskerna på både kort och lång sikt samt för att ge mer tid för utformning av system för övervakning av genetiskt utsläpp bör ett moratorium införas för genmanipulerade livsmedel inom hela EU. Regeringen bör i EU-samarbetet verka för att ett sådant moratorium införs.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L34 yrkande 13 och med avslag på motionerna 2001/02:L28 yrkande 3, 2001/02:L31 yrkande 2, 2001/02:L33, 2001/02:L34 yrkande 12, 2000/01:MJ257 yrkande 4 och 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del, som sin mening ge regeringen till känna.

6. Märkning (punkt 9)

av Christel Anderberg, Elizabeth Nyström, Berit Adolfsson och Anders Sjölund (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L29 i denna del.

Ställningstagande

Många konsumenter efterfrågar i dag varor med märkning av olika slag, exempelvis etisk märkning, jämställdhetsmärkning och miljömärkning. Denna speciella form av varumärkning bör, enligt vår mening, tillåtas att vara

ett konkurrensverktyg snarare än ett statligt kontrollmedel. Lagstadgade krav på märkning medför kostnader för konsumenterna samtidigt som effekterna av sådan märkning är svårkontrollerade på mikronivå. Seriösa företag övervakar själva sin tillverkning och informerar sina kunder om hur varorna tillverkas samtidigt som medvetna konsumenter väljer bäst själva vilka företag som producerar sina varor på ett sätt som passar konsumenternas intressen och val. Enligt vår uppfattning är därför självreglering och god branschsedvänja bättre än lagar och regler om märkning.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L29 i denna del, som sin mening ge regeringen till känna.

7. Konkurrens (punkt 10)

av Christel Anderberg, Elizabeth Nyström, Berit Adolfsson och Anders Sjölund (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L29 i denna del och avslår motion 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del.

Ställningstagande

Som framhålls i motion 2001/02:L29 är fri konkurrens på lika villkor en viktig förutsättning för att marknadsekonomin skall fungera. Konkurrens är, enligt vår mening, den bästa garantin för att konsumenterna skall få så bra varor som möjligt. Konkurrens är också av avgörande betydelse för den internationella styrkan hos svenskt näringsliv som skapas av att konkurrensen upprätthålls på hemmamarknaden. Regeringens arbete bör därför inriktas på att verka för en stärkt konkurrenspolitik inom EU.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L29 i denna del och med avslag på motion 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del, som sin mening ge regeringen till känna.

8. Konkurrens (punkt 10)

av Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del och avslår motion 2001/02:L29 i denna del.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion 2001/02:So637 yrkande 14 anser jag att konkurrenspolitiken bör skärpas. Regeringen bör vidare inom EU verka för mer frihandel och avskaffade handelshinder i syfte att uppnå lägre priser och ökad valfrihet för den enskilde.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:So637 yrkande 14 i denna del och med avslag på motion 2001/02:L29 i denna del, som sin mening ge regeringen till känna.

9. Ursprungslandsprincipen (punkt 11)

av Tanja Linderborg och Tasso Stafilidis (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L30 yrkande 2.

Ställningstagande

Ursprungslandsprincipen innebär att näringsidkarna kan betrakta och behandla hela EU som en enda marknad och bortse från nationell konsument-skyddslagstiftning. Detta innebär att själva syftet med minimilagstiftning, som ger medlemsländerna en möjlighet att kunna erbjuda konsumenterna en högre konsumentskyddsnivå, urholkas. Att regeringen inte har något att invända mot ursprungslandsprincipen ligger således helt i linje med regeringens kursomläggning från att verka för minimilagstiftning till att förespråka ett harmoniserat konsumentskydd inom EU.

Enligt vår uppfattning kommer ursprungslandsprincipens förmodat positiva inverkan på den gränsöverskridande konsumenthandels tillväxt att motverkas av att konsumenterna drar sig för att köpa varor och tjänster från utländska företag i vetskap om att dessa företag inte behöver följa konsumentlagstiftningen i konsumentens hemland. Vi anser mot denna bakgrund att

regeringen inom EU skall verka för att effektlandsprincipen inte överges till förmån för ursprungslandsprincipen på det konsumenträttsliga området.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L30 yrkande 2, som sin mening ge regeringen till känna.

10. Obeställd e-postreklam (punkt 12)

av Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd) och Viviann Gerdin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L28 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi delar uppfattningen som förs fram i motion 2001/02:L28 att det bör införas ett förbud på EU-nivå mot att sända e-postreklam till konsumenter som inte i förväg har samtyckt till att ta emot sådan reklam. Regeringen bör vara pådrivande inom EU och verka offensivt för att ett sådant förbud snarast införs.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L28 yrkande 4, som sin mening ge regeringen till känna.

11. Tillämplig lag i utomobligatoriska tvister (punkt 17)

av Tanja Linderborg (v), Tasso Stafilidis (v) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:L32.

Ställningstagande

Som framhålls i motion 2001/02:L32 är skyddet för tryck- och yttrandefriheten olika starkt i EU:s medlemsländer. Möjligheterna att angripa nyhetsförmedling och samhällsdebatt genom krav på skadestånd i domstol är vidare långt större i många medlemsländer än vad som är fallet i Sverige. Vilket lands lag som är tillämplig i gränsöverskridande tvister i utomobligatoriska förhållanden, exempelvis i tvister rörande krav på skadestånd med anledning av påstått förtal i internationella massmedier, kan således få stor betydelse för huruvida nyhetsförmedlingen, debattens och konstens frihet är skyddad eller inte. Enligt vår mening kan bärande skäl anföras till stöd för att sändarlandets

lagstiftning skall vara tillämplig i sådana situationer. En annan ordning kan nämligen komma att innebära att makthavare i länder med ett svagt skydd för press- och yttrandefrihet kan sätta i system att angripa internationella kritiker i domstolar i länder där lagen ger stora möjligheter att få kritikerna ålagda skadeståndsskyldighet.

Kommissionen har alldeles nyligen presenterat ett utkast till förordning om tillämplig lagstiftning i utomobligatoriska tvister. Enligt vår uppfattning är det angeläget att den i de svenska grundlagarna fastlagda synen på tryck- och yttrandefriheten är vägledande för regeringen i den fortsatta beredningen av kommissionens förslag. Det är vidare viktigt att regeringen är medveten om och beaktar att utformningen av den framtida internationellt privaträttsliga lagstiftningen på EU-nivå kan innebära risker för tryck- och yttrandefriheten.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion 2001/02:L32, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Produktsäkerhet

av Tanja Linderborg och Tasso Stafilidis (båda v).

Vi anser att det är angeläget att kärnsäkerheten och de strålrelaterade hälsofrågorna, bl.a. vad gäller riskerna med strålning från mobiltelefoner och mastar för mobiltelefoni, ges en hög prioritet och lyfts fram i det europeiska produktsäkerhetsarbetet. Regeringen bör verka för en hög konsumentskyddsnivå på området.

Mot bakgrund av det arbete som pågår på området finner vi för närvarande inte tillräckliga skäl att formellt yrka bifall till motion 2001/02:L34 yrkandena 10 och 11. Vi avser dock att noga följa frågorna och återkomma i saken om så skulle visa sig erforderligt.

2. Standardisering

av Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Tasso Stafilidis (v) och Kjell Eldensjö (kd).

Som framhålls i motion 2001/02:L28 yrkande 1 är det angeläget att funktionshindrades synpunkter och behov beaktas i det internationella standardiseringsarbetet. Med hänsyn till att inriktningen på regeringens arbetet på området synes ligga väl i linje med vad som anförs i motionen saknas enligt vår mening skäl att nu formellt yrka bifall till motionsyrkandet. Vi avser dock att noga följa utvecklingen på området och återkomma i ett senare sammanhang om det skulle visa sig erforderligt.

3. Global standardisering

av Rolf Åbjörnsson och Kjell Eldensjö (båda kd).

I likhet med vad som anförs i motion 2001/02:L28 yrkande 2 anser vi att ett aktivt och offensivt engagemang med hög grad av konsumentinflytande från EU:s och EU-ländernas sida i det globala standardiseringsarbetet är den bästa garantin för att säkerhetsnivån på produkterna blir hög. Globala standarder bör därför främjas av EU.

Även om det i skrivelsen går att skönja en tvehågsen attityd från regeringens sida när det gäller vikten av global standardisering, ser vi dock för närvarande inte någon avgörande skillnad i synsätt mellan regeringen och motionärerna när det gäller vikten av standardisering av global nivå. Vi har därför valt att inte formellt yrka bifall till motionen i denna del utan avser i stället att följa regeringens arbete på området och återkomma om skäl för detta skulle framkomma.

4. Livsmedelsfrågor

av Ana Maria Narti (fp).

I regeringens skrivelse 2001/02:148 Mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor konstateras med tillfredsställelse att insatserna på livsmedelsområdet har blivit mera effektiva inom EU. Jag instämmer och påminner om det egna arbetet inom EU-parlamentet framför allt med en kontroll av produkterna i hela produktionskedjan från jord till bord. Det kommande direktivet om salmonella är också en internationell framgång för Sveriges liberaler.

Med hänsyn till vad som anförs i motion 2000/01: MJ257 vill jag understryka att konsumentskyddets problem inte än är helt lösta. Ett tydligt regelverk som tillämpas enhetligt i hela EU kräver också vissa ändringar i det svenska arbetet med kontroll av livsmedel då vissa brister i dag finns i det svenska systemet.

Det nuvarande systemet har skapat en hopplös situation med snåriga avgifter, isärhållna myndigheter med delat ansvar och en extremt ojämn kontroll. De stora problemen finns i kommunerna. Somliga kommuner är starka och har en utmärkt tillsyn. Men cirka en tredjedel av kommunerna har en bristfällig kontroll. Kommunerna kontrollerar dessutom sig själva. De skall kontrollera den mat som lagas till de känsligaste människorna – barn, sjuka och gamla. Sådana kök kräver i en del andra europeiska länder minst fyra oanmälda besök per år. I Sverige ligger vi i genomsnitt under ett besök per år. Det finns restauranger och storkök som inte sett besök på flera år. Säkerheten sätts härmed ur spel, och den slarvige och farlige gynnas, medan den sköt-samma missgynnas.

Jag anser att det behövs en nationell myndighet som kontrollerar kedjan från jord till bord. Det nuvarande systemet med delat ansvar mellan Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Socialstyrelsen måste ersättas.

5. Marknadsföring och information

av Tanja Linderborg och Tasso Stafílidis (båda v).

Grönboken om det framtida konsumentskyddet inom EU är för närvarande föremål för överväganden inom EU:s institutioner. Vi vill framhålla vikten av att regeringen i detta arbete verkar för att det även fortsättningsvis skall vara möjligt att behålla olika nationella särregleringar som innebär restriktioner för barnreklam och marknadsföring av tobak och alkohol. Det är även angeläget att motionsspörsmålet uppmärksammas i det pågående arbetet med anledning av kommissionens förslag till förordning om säljfrämjande åtgärder.

Vi utgår från att regeringen beaktar vad som nu har anförts utan att ett formellt tillkännagivande kommer till stånd från riksdagens sida och har därför valt att inte yrka bifall till motion 2001/02:L34 yrkande 14. Vi vill dock klargöra att vi avser att noga följa frågan och återkomma i saken om inriktningen på regeringens arbete så skulle kräva.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

I regeringens skrivelse 2001/02:148 presenterar regeringen sin syn på mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU de kommande fem åren.

Följdmotioner

2001/02:L28 av Kjell Eldensjö m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att från svensk sida inta en pådrivande roll i fråga om att inom konsumentpolitikens områden beakta och ta till vara funktionshinderades synpunkter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdet av en från EU:s sida aktiv och positiv attityd till global standardisering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om offensivt svenskt arbete för ursprungsmärkning inom EU av andra köttslag än nötkött.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att påskynda arbetet inom EU vad gäller införande av optinlösning för obeställd e-postreklam.

2001/02:L29 av Christel Anderberg m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU.

2001/02:L30 av Tanja Linderborg m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall verka för att det juridiska systemet med minimiregler i EU inte skall överges till förmån för en harmonisering av konsumenträtten i EU.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU inte skall överge effektlandsprincipen till förmån för ursprungslandsprincipen.

2001/02:L31 av Christina Axelsson (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av likvärdiga villkor för konsumentorganisationer i EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillämpning av regelsystem och sanktionsmöjligheter för dem som inte följer överenskomna regler eller avsiktligt fuskar.

2001/02:L32 av Ana Maria Narti m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den i de svenska grundlagarna fastlagda synen på tryck- och yttrandefrihet som vägledande för regeringens fortsatta arbete vad gäller EU-samarbetet och frågor om tillämplig lag i rättstvister över gränserna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU-regler om tillämplig lag kan innebära risker för tryck- och yttrandefriheten.

2001/02:L33 av Viviann Gerdin m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka inom EU för att ursprungsmärkning av livsmedel skall utvecklas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka inom EU för att genmodifierade livsmedel skall märkas.

2001/02:L34 av Kia Andreasson m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla EU-bestämmelser om konsumentskydd bör vara utformade som minimiregler.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsumentskyddet skall gå före hänsyn till den inre marknadens funktioner.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige ges möjlighet i EU att behålla och vidareutveckla sina strängare konsumentkrav och sin jämförelsevis höga skyddsnivå.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Jordbruksdepartementet bör ge ut en nyhetstidning om konsumentpolitiken i EU och om svenska initiativ och insatser.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyddet av konsumentens hälsa skall bli en konsumentfråga såväl i Sverige som i EU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs en övergripande konsumentstrategi såväl i Sverige som i EU om utbyggnaden av el- och telesektorn (dragningen av elledningar, uppbyggnaden av master och basstationer).
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att svenska konsumentorganisationer skall få mer inflytande på EU-nivå samt att svenska myndigheter som t.ex. Konsumentverket inte skall representera svenska konsumentorganisationer inom EU:s arbetsgrupper där det från andra länder sitter folkrörelser.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU-stöd till konsumentorganisationer inte får innebära att deras offentliga stöd dras in.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försiktighetsprincipen bör vara en vägledande princip såväl i Sveriges som i EU:s konsumentpolitik på alla nivåer.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att strålning och "strålände" apparater (mikrovågsugnar, mobiltelefoner, etc.) skall bli en miljö-, hälso- och konsumentskyddsfråga såväl i Sverige som i Europa.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kärnkraftssäkerhet är en konsumentfråga och bör finnas med i produktsäkerhetsarbetet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ursprungsmärkning, samt information om eventuella transporter, skall finnas på alla livsmedel i EU inom en snar framtid.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett moratorium för genmanipulerade livsmedel skall gälla i hela EU.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nytt "dynamiskt europeiskt regelverk" inte skall försämra Sveriges nuvarande regler, avseende t.ex. restriktioner för TV-reklam riktad till barn och reklam om alkohol och tobak.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsumenternas säkerhet och hälsa alltid skall gå före vinstintresset.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Konsumentpolitiska kommitténs förslag om finansiella tjänster (främst sådana som tillhandahålls av banker, försäkringsbolag, kreditmarknadsföretag och värdepappersföretag samt andra finansiella institut) skall beaktas av regeringen i EU-samarbetet.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i EU bör driva att det skall införas ett generellt krav på att kreditkostnaden skall anges i landets valuta.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsumenten bör kunna vända sig till en och samma instans för reklamationer och andra tvister för konsumentköp gjorda både i Sverige och i EU.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör utarbeta en strategi för en ekologiskt hållbar utveckling för den svenska konsumentsektorn - innan vi verkar för att EU anlägger ett konkret miljöperspektiv.

Motion från allmänna motionstiden 2000/01

2000/01: MJ257 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen begär att regeringen bör verka för att konsumentskyddet skall grundas på ett regelverk som finns och tillämpas enhetligt i hela EU.

Motion från allmänna motionstiden 2001/02

2001/02: So637 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad egenmakt som konsument genom en skärpning av konkurrenspolitiken och förstärkt matsäkerhet inom Europeiska unionen.